

Тифъгъ Тублие

AB. 517

Съпътстващия

ГЕОРГИЙ ГУБЛИА

Моя ахшарца

Абхазское государственное издательство
Сухуми — 1956

ГЪАРГЬ ГУБЛИА

Сырхарца

Ақтөбәндеш ақындардың
Ақтөбө — 1956

АПЬСНЫ

Усызгуакъоуп уара садгыл,
 Са сзаазаз Апьсынра.
 Хутакны уалоуп сыпъсадгыл
 Еидызкылаz жэлара.
 Апьсны! Ужәфан куеикуеиуа,
 Мрала утхачуеит есымша.
 Ушъхакуарә асы анлеиуа,
 Ишәты какачуеит упъшаҳәа.
 Азхыгееакуа цьара аеаҳәа
 Илбаақъоит ихраны.
 Азиасқуа абъя-тугуахәа,
 Икүкъа илеиуеит иласны.
 Умшын ихышъыраауа аббакуа
 Иалырдо тынчра цәаҳәоуп.
 Итәрыпъсаза игылоу абахукуа
 Апьта қуашкуа рхатәоуп.
 Абъаб дукуа еиғагылан
 Аеөөф ҳәа еисуеит убра.
 Ашәарацаф ибъефу гула,
 Ишәақъ иашшыум урт хара.
 Ерцаху ашъха нағагылоу,
 Иара итәуп абынеакуа.
 Уапоушәа анақу аеагулак,
 Иандды-маңысуа убра,
 Гумста апъшаҳәантәи ахъча
 Апьсаса има дағоуп,

Алада ишәтуеит абаҳча,
 Уахгы-өынгыи илашоуп.
 Уген-ушхен цқыа еимидоит,
 Арахъ иааниуа пъсшьара.
 Апъсшәа иархәоит салам иртоит,
 Уи даниоуп хтаацәара.
 Апъсны! Гуръярала избаз,
 Мпъсаҳрада узбалар стахыуп.
 Улғызоуп изызҳауа апъхәзыба,
 Сахъалеи-гулеи утәуп.
 Абрыйскыл арақа итәартан,
 Ген-шыхеи уи дрыбжъазан.
 Рышты аныңдуам Нартаа,
 Дгыли-жәфани дыртцысуан.
 Сыбзиабара иамам ашәага,
 Иағызоуп аокиан та змам.
 Сыбзиабара акаршәра
 Иағызоуп ҳәаа змазам.
 Исымазар ажәған қыаадны,
 Иzzантода убзиара зегъы.
 Жана ипъхъарца сыпъшааргыы,
 Исызхәарым ашәангыы.
 Ухы-утыхуа сақушәан избаргыы,
 Усызбом сгуазхара!
 Рағхъа избаз адгыл,
 Сашәа узыск'уент уара.

1950 ш.

ЛЕНИН ИБАҚАӘҮ

Ленин дылоуп абронза далхны,
Инапы шытыхны ирхеит ұхъақа,
Адуненағ иреиҳау амға алхны,
Хшанылаша ҳирбөйт еилыкка.

Ашъхакуа ирывтуаз амра шаша,
Ақәйтқәхәа наршәуаз ашәахуа,
Ленин ибақа иазнеиуан ишиашаз,
Игу надыцгалон ихъзыркха.

Ахътәы мәға рыбжъдоушәа Ленини амреи,
Сгу нағын сыйлан сахыпшәуаз абас.
Хара ҳашта игурбъо Ә-мрак әмлсі,
Ә-мрак ас еизааигуан исымбаңт.

1956 ш.

ЗЫХЪЗ ҚАМШЭО АИБАШЬӘ

Алғеи амдеи дыргултәраан
Джэйлоит Асовет еибашьғы.
Иахәа цымцым ҭуцәаан
Иңыло дрысуент азәырғы.

Ар шъақа дрыпъхъагылоуп,
Аибашъра адәәғы.
Иабацәа рымч иара илоуп,
Уп анубонит ихы-иेы...

Рађа дахырцан, иззықупъс
Азиас ирит дара.
Еибарсын урт ишрылшоз
Хар аәын пъхъацара.

Акомиссар раԥхъа дғылан,
Ибжы гауан ибүүаза;
«Пъхъақа шәнеи шәендғылан,
Нырцә иаҳқыроуп ахуада».

«Ура» ҳәа игон аштыбыжъкуа,
Ихытцуан алға иахатәаз.
Азы нағон наимхәазан
Ацха зыбда пътәаз.

Дызгарыз ахы иқүшәан,
Акомиссар дкаҳант тақа.

Ифызцәа гылоуп икушан
Итапъшует илакта.

Издыруам дышфырхатцааз,
Ифзицәа амға шдирбаз.
Хаңацәа шатцааз,
Нырцә «акуапъраө» ишнаазаз.

Издыруам дышфырхатцааз,
Хыызла аибашьраө итахаз.
Издыруам афырхатцаҳәа
Ахъз дүззә ширхаз.

АҚАПИТАН ИСААТ

Ақапитан Владимир Осиа ихъзнығлоуп.

1.

Ағабиағ мыщху итынчроуп,
Арота азыпшуп априказ.
Ажәылараз шыңа итыткроуп,
Ху-минутк роуп инхаз.
Ағеңағә рабғарқуа ирғахоит,
Ргу еиңхаяу асолдат.
Рқапитан иакузар деңбафонт,
Уа днахуағшуюйт исаат.
Астрелқакуа аиаана амшкуа,
Аццахәа ирпхъазоит убра,
Аха уи ипѣстазара амшкуа
Шаркъағуа издыруамызд зынза.
...Ашәағшы гылонт атх еимышқыаа,
Иқалеит асаат бжъба,
«Дұхъақа!» Артқаа ҳәа ихутқьеит
Ақапитан ибжъ-па,
Апѣсакуа аға ипѣлоит,
Шәкны еилагылт ағабиа итқъян.
Рағхъа имфақудо дгылоуп
Афырхатца акапитан.
О-рык еибашшуюйт еиңаған,
Еилыршуюйт апѣса, икатәонт ашъа.
Нақ-аақ еилартсоит ақуқуағәа
Итқъоит амџабз қапъшьза.

2.

Акапитан агуеицамк
 Ахы затә игу иташәан,
 Асаара дкаһаит иеенитых,
 Илцуент рғаштас ашьа.
 Шыңдәрак аҳаскын иатәа
 Ытжәаан иаңеигуеит ихура.
 Иаангуа иқам икулацәа,
 Ихылтны инеиуеит еибашъра.
 Дыштыуп абраға дуазыруа,
 Итшәйт илтүз ашьа.
 Дхъантажеит ихы издыруам,
 Иан дидтәалам ма нахәшья.
 Уи игуенсра иақутит,
 Еицакыит ихы-иөы.
 Аха аусура иақумтит
 Исаат нахаз инапағы.
 Ихыңуан алға еикуара,
 Атынчра ахатәон зынза.
 О, еиңшуп аңырқуара,
 Еилараа иштыу апъсцәа.

3.

Аң днадтәалауеит инықуттан,
 Иматәа илзааргаз.
 Илыурызын рыңха
 Уи ауп илзынхаз.
 Лычкун ипатрет шеишиуа,
 Днагузуеит лнапы нахшыны,
 Лылағырз ләйткъаса илеиуа
 Уа инакутәоит ләбы нахъижжи.
 Иорденкуа еиврығышыхаа,
 Икитель апъхъя иаркыуп.
 Исаатғы атзамцағ иштәхысаа

Аусура ишаңыц иаңуп.
Денбашын, аңыхушә даңғылон,
Үи, асаат знапы нахаз.
Уажэы аццахәа иаңхъазонт,
Атынчра амшкуа наңзынхаз.

1956 и.

АИААИРЕИ АТЫНЧРЕИ

Аиааиреи
атынчреи ирымшыуп,
а тоурых
ианхалаз
май 9.

Ажәлар рзыхәа
ари хытәы мшуп
хтынчра еилазго
ицәгъамызт ижәбар!

Аибашыцәа
иахъагы
иргуалашәоит:
атч лашьца,
асы,
акуа,
рхуцра ихъантаза
иналашәоит,
ирывакны
атрышә насуаз
ахкуа.

Адгылаөы
игылаз
еилахаа,
апрожекторкуа
еилысуа илашент,
ажәфан тәцаэшәа

иңкъян
икахаа,

адгыыл
Хың-Хыңын
амца нахъент.

Абомбакуа
ави-сихәа
илемуан,
Кырымты-хәдән
халон
тәфантәка.

Хар
Берлин
агуашәахъ
иненуан,

аја
дыңхарсны
шытахъка.

Амаршал Жуков
инапы дәхан
уахъ

амраңашәараҳъ
ирхеит,
аба дыңхарс
ажәйрәт нахан
ицон ҳар,
ицон
иахъеи
уахеи.

— Ураа,
ураа,
ураа! — ихутқыонт
анааира
бжъкуа
жәпаза,

ҳарқуа рееибыта
 ңхъақа итқъонт,
 абзарбзан хы
 итқъаз еиңш
 иласза.

Рейхстаг
 афашизм
 атыфра
 еилақубаса
 ишътоуп.

Ихуаеуп
 ахысбжъкуагы
 уақа итыфуа,
 нахатәоуп
 апъстұхәа,
 лашыцоуп...

Аба ибирак
 каҳант
 ҳаңхъа,
 ҳара
 ҳбирак
 шэыршэыруа

Рейхстаг
 нахагылент,
 шәаңхъа!

Уи ағыра
 иану
 лашауда.

Иааңшит
 ҳар
 ағырхатца
 ирылаз,

ырмчи
 ракзаареи
 убас.

Назаза

ахъз-апъша
рымаз,
хажэлар
рхъыпъшымраз
итахаз.

Үрт

бакас ирызгылоуп,
иңгашам,
аиаира дүззә
иаҳзынхаз.

Май 9

амшаены
ниаант аиаша,
ргу тнаңдаант
ую атәы заҳаз.

Аха иамукua
аибашъра
алаҳәа,
еңкуатәхәхарараза
идәйкулар
ха ҳахъ,

ую

иҳәыпъы-зыпъуа
акатә
иалаҳап,
ожә иабама
иаҳыц ахъп.

Ирацәоуп

атынчраз
акупъағцәа,
аиаша
иаҳнатент
ую азин.

Ижэдыруаз,
ишэхамштын,
хабацэа,
хынтэй
иргахьеит
Берлин...

1955 и.

A/5. 5/1*

АПОЕТ ИИРА АМШАЗ

Снеиуан Кудры апъшахәа савалан,
Иқуандаза апъша сгутцахәхәа.
Пәта шкуакуаңак ашәахуа иашыдалан
Еилыбраа ашъха инықуҳәазент.

Кудры аесахәа илеңует итқья,
Нак-аак тлаз мацарада ихқыазоуп.
Ашәштыра ахашшы, ахахәкуа цқья,
Уи амшын ағацәахь иласжонт.

Исызгуакъоуп ари апъшахәа зыңзаск,
Бзыпъта ажәған арақа наатит!
Гуразыла исіңылон адгыл сыйтаз,
Абла сыхулаччон ҳамш нахъатән.

Сыццак'үеит, избар стахыуп апъацха,
Дахыиз, апъхъ дахыцәажәаз Дырмит.
Аб дахътәаз, ижказа амца днатщауа,
Иабақоу уи? Сгу гурфала итәит.

Шақа истахыз сынтаңшыр угуара,
Үфуа-үфуа уа уахықуз зны.
Ха ҳпоезиа изыртцысуаз агара,
Снахуапъшыр разқы дүззан сара сзы.

Сңаауеит, иабақоу нас, уи аңацха, өзүлтүрүсү
Исашәхәа, иарбан пъшатлаку изцъяз,
Ма атыркуа дтагылазар ацацха,
Аңцышә акузар иахзынхаз?

Хабацә амца ахьеиәарк'уаз иахырцан,
Ирыгутасны амшын ихыртцеит.
Илақуз ахыбракуа амабз ылтцуан,
Үрт рыпстазара атца пъыртәеит.

Амҳаңыркуа ахыргоз урылан,
Рылабырз иатсауан ацәкурдя.
Иткаан Аңсны ахуцә итагылан,
Аңсахыфцәа анамыс рәабан.

Амца ацрартсан ирблит упъацха,
Аңцышә инхаз апъшатлаку иагеит.
Аха, усқан хпоезия адацкуа
Атчра алымшеит пүхъя ашәаз инхеит.

Иузхауан уара, ирызхауан уашәакуа,
Упъхарца абжың ылатцөон ҳажәлар.
«Хуаңан ду» иенгүш амца иалахауан,
Убжы наша ҳхуаңып ҳәа иажәлауаз.

Уажәенираалакуа рзымблит, избанзар,
Үрт мцабзуп излыхыу рхата.
Иузха-зыбыт агуақрағ уа уакузар,
Аамта ёың иаргурбьеит улакта!

Ухаху қуашза иаршлеит амфа узну,
Аха упоезия иакум шлара.
Ухы-үөы раз шәыкцырак нану
Шәниааирек ирызхәами иара.

О, Әшынфажәа шыкуса уртагылоуп
Аха уашәакуа май ауп изеңпәшроу.
Әшынфажәа шыкуса... Сара исхәароуп,
Әшынфажәа иаана дукуа шрыңроу.

Изласылшарызын ажәенираалаз,
Ус ажәенираала бзия афра.
Уажәенираала еснагъ сцәа-сжын налааз,
Иңгъюуп ажәенираалакаң аркра.

Ленин иорден ҳамтас нумоуп
Угу арғышоит нағычоит нара.
Үи аңсуаа рзықәа ҳамта дүззоуп,
Иара уаргы уахамтоуп Аңсынра.

1954 иш.

* * *

Сышхакуа, исызгуакъоу сышхакуа,
Схырхуаны, бзиала сәәзом.
Избанзар сахъцалакгы шәссыымкуа,
Шыаңакгы қастаңом.

1952 иш.

ტБИЛИСИ

ტბილისი ашыкъ бжъы сгу иныкуფит,
Рағъхъаза сналацъшиш ишъқырыуа.
Амра ашәахуа ашъхакуа иркыдфын,
Иалан ақалақъ инапршышуа.

Сгу хәа тас иухсырпърауан исылшар,
Бла хаала еимыздон зегъ ара,
Иеырбауан абшқуа нақ-аақ реыртлан,
Иағын аханкуа жәфанахъ рызхара.

Хара ҳаамта аан улашешт ტбилиси,
ტбилиси иахъеисуа қырттэыла агу.
Сылацъш Мәтәтминда ҳарак иахысит,
Уа шәтыла италахауп аху.

Иаауртит угуашә, угурбъо успъылоит,
Асалам узаазгейт сгу итахәхәа.
Шаҳатра азнауп, уи, Җанағ ахъгылоу
Ахаху иатәа ахъныхәхәа.

Мтквари лакы-лакъуа хара аеарзуан,
Апъшаҳәаेы ашътыбжъкуа саҳауан.
Азаудкуа алғақ ирхылтуаз
Зымға еилатцәиуа ицауан.

Руставели ипъсадгъыл афырхацәа
Избоит аус дукуа ахъдырရေား.

Анасира ашәа Тбилиси иахатәо,
Саргурбъонит абжы ахьсаңауа.

Сыбзиабара иамам тыхуаңтәара,
Истахыуп еснагы сулсны узбаларц.
Үара усзағызоуп Ақуа-сгуаңхара,
Са истахыуп миңдәңдең узжаларц.

Сара саңапшыан Мәтәминда ҳаракыра,
Ашәа қуандаза иңыртцуан сгуаңы.
Хан ҳаңсадгыл ду иамоу угукыра,
Сара ианызбаалоит ухы-үөы.

1950 ш.

САЛАМ УСТОИТ ОРТАЦАЛА

Амшын ачхъарп ҳәа ақуара иахънасуа
Ахъхъаҳәа ахаҳәқуа еилапъсоит.
Апъша ҆ышьшыала Ерцаху ҳарак иахъысуа,
Үақа өүрпыштас ишәышәуеит.
Иумдыруеи, убрахъынтәи ауми сахъааз,
Угуашә аартны сантала,
О, мроушәа сара сәәпъхъа икацказ
Арақа өышла згуеисра бжыс саҳаз,
Салам устоит Ортацала.

Акуалзтә хыліқақуа рхарқаца, ашъхакуа,
Ар реңпш иғылоуп ихъчауашәа.
Цъара икуаратдо инталоит арфашкуа,
Атып ирцәзызырымбауашәа.
Иумдыруеи убрахъынтәи ауми сахъааз,
Сней-фениуа савоуп хатала,
Үпшахәа ссир мышху исгуаңхаз,
Үтып лашаракуа сгурбъо сқазтаз,
Салам устоит Ортацала.

Ашәыр хъанта рхынхәәы абаҳчакуа.
Амахукуа асаара иахътәауа,
Ииашаза зызҗаз апъса тлакуа,
Амфа иаваршә абан иахъцауа.
Убрахъынтәи ауми сахъааз сара,
Сгу итыцуа сашәа ухала,

Иазхайт гес, уи аёыми пъхъа ацара
Мтквари ацҳа ёыц хымлеи иахъа ара,
Салам устоит Ортачала.

Ибъазбазуа игылоит ағн дуқуа сапъхъа,
Ағың-цәа ухалоит еилашуа.
Сгуаेы атыпъ ылнахыит уара усаҳъа,
Апоезиа уа ицэйрекоит илашауа.
Снапқуа акалам ахъ исыхоит фапъхъа,
Иааниует арифмақуа еишъталан.
Иакыз арака алампионкуа иахъа,
Идалашоит икуеи-цеиуа имцаха,
О, угу тбаа Ортачала.

1952 ш.

БАРАТШВИЛИ ИНЫШӘҮНТРАҢЫ

Абла хұауа аәатдәах'ұан амра,
Ашың қаңышыңа иантқо жәған атқар.
Сзыкугылоу ахуңшыңа еиңшуп абра,
Атқалақуа өртас иңсүеит абар.

Шақа ибзиоузен уҳауа-цқьара,
Уҳауа цқьа са саман сыйқуа,
Мұатцминда ҳарак ақәйтцацчара,
Ахуцракуа сыйжәутцеит еиңхәкүкүа.

Снеиуан ашәтқуа исқыз еидкыло,
Унышәүнтра саштың, аха избомызд.
...Абар имармалташың апъхъа сғылоуп,
Ахъаакуа сгу италан итынцәомызд.

...Уқьашана ағыра иану саңхъоит,
Ара схуңуа сғылоуп сазыпшша.
Ушәқу аатызшәа аччаҳәа саңхъа,
Адақъақуа срылан сеилашуа.

Уашәакуа иахъа иҳартойт агуштыхра,
Уашәакуа упсадғыл иалоуп рыеша.
Итәзент уцәа-ужың анышәүнтра,
Аха итәзама ухъз-упшаша.

ეროვნული
ბიბლიოთეკი

Уашэакуа рыла упъсы тоуп Тато,¹ —
Уанылеит апъсуагьы ипъхъарца.
Уашэакуа упъсадгъылаө ирхаштзом,
Еснагь ара игалашт ихааза.

1955 ш.

---

1. Бараташвили данхучызы Тато ხეა ишътан.

АДГЫЛ ҖЫЦ АҢЫ.

1. Самгори шыжымтанс

Самгори адгыл ду сазыпшуан хук схалан,
Иори ұзара илакъуан, икуршан нақ шыхала,

Шыжыы иғыхан ишәаҳәон арқасабара,
Са исеацсон Самгори аблалаара.

Иугуалашәоу, архәцәа, ишъазаха рыла,
Угуашә итысны ианазығуаз Қырттәйла?!

Аброуми нас ақыртқуа тоуба ахыруаз,
Удгыл гузны, мәбзла аңыз нахыптылауаз.

Аброуми Сааказе ир рымч еилартәа,
Ақуақ ҳәа аңа дисны дахьнеиуаз дыпхатца.

Идон аамтакуа, аамтакуа цон итакукуа,
Итынчран, иқан арыщә-әә ахыкукуа.

Абгакуа енбархәхәо ачықыра илан,
Адгылкуа шытан афейжыра рхылан.

Аңқурпекуа шыкыны ақуарақуа иривас,
Иқыу-тәйуа илеиуан Иори азиас.

Аңәа иалоушәа ақуара хырқусуан.
Арахъ ибжъалаз дшәаны игу трысуан.

Уажэы? Иаेуп аўстазара аееніңакра,
Әңгіле анхара иаेуп ажәлар рееибыта.

Избоит адгыл бейан аеафра аанаштыу,
Агу разхеит амрагъ ашәахуа ахьаштыу.

Атама адацкуа еивасны наалт анышә цәаакы,
Уажәоуп аўстазара арақа ахы анакы.

Зехъынцъара ихыркьеит азахуатракуа,
Абасть атәфакуа реиңш еилагылоуп ахакуа.

Ацәхәыра еңазкырц арахъ италаз
Кремыльтән амра рыкупъоит ирхалаз.

Арақа ҳпартия збауеит, ҳпартия ҳамш-шара,
Ҳпартия назаза иҳазтаз агурбъя-нхара.

Ҳпартия ауп абас иҳазтаз амч-алшара
Ҳпартия ауп абас еңазкызы аўсабара.

Ҳпартия, ҳъызағ иацы иҳаннатаз ажәа,
Амч ду ҳнатеит иахъя иаххәаратәы ашәа.

1951 ш.

2. Иори

Апъстхәа зхажыу ахра иалқыан
 Азиас еилашуа,
 Аеңаңәа инкылқыя-аакылқыан
 Ахра икулоит иласуа.

Иңагургуруеит абжырыңғы
 Ахаңәқуа еинкьая.
 Уабацои Иори ас утқыан,
 Архада-апъша уахъзауа?»

Ацәкурпә атра итытын,
 Ацақъ иажәлонт ирхуашауа,
 Ажра италан имфаҳытын.
 Иаант Самгори илашауа.

Цъара ус ишлеиуаз
 Амшын ҭанартәеит игазгауа.
 Амра гуааны иахъцеиуаз,
 Агуил шәтүеит ипъитуа.

Иахъа асовет уафы дүпшәымоуп,
 Иара иөы умч қуадаҳоит.
 Уҳаштыам баша үеушәацәоит,
 Уабацауен абас уеихо?

...Иңагылоуп азы цәкурпәара,
 Абарабан ацқуа гъажыуа.
 Иурлашешт сқыта апъсабара,
 Илич илампа рхарччауа.

1951 ш.

3. А б н а

Артқаа ҳәа ишәышәуа,
 Анахь-арахъ иршәуа апъслымз,
 Асаба шытыхны иғыңжыуа,
 Итәфасуа иқун апъша-затә.
 Уажәы избауеит ишшәйруа,
 Ашәапыңызъяр иатәэара.
 Абъы налами ишышыуа,
 Амра ашәахуа сгуапъхара.
 Иадызтада зымч-зылша,
 Ари адгыл ихыртуа?
 Ара дубауеит есымша,
 Ас иқазтаз, акыртуа.
 Адгыл ашәшьыра ахашьшы.
 Аарфара нахтом ҭаха.
 Абна ухәеит ҳәа еихашьшы
 Иссируп зынза асахъа.
 Аарфара қамларцаз ара,
 Еиварыпх иғылоит атлакуа.
 Иахъа Самгори азхара
 Ашәаны ирықустәәп архакуа.
 Абна ааӡаә дырехуаны,
 Апъша иаршәаҳәоит амахукуа,
 Избоит сара снағышны
 Адгыл уқазшыа шейтоук'уа.

1952 ш.

4. А ба х ча

Абахча шәтылахан
 Сынталеит сара.
 Сыпъсы ашәткуа ирылахан
 Исызбомызт сыйхара.

Жәфанағ іцәyrкъа-цәyрасуа
 Аетәакуа аныңчейт.
 Хыхынтаи илацәкүсуга
 Рұырбыла сәаңчейт.

Етәак нарылшәан
 Инталт икахухуа.
 Избон илаштышәа
 Ахътәы мақа.

Апъша губзығ'уа
 Италон смабрә.
 Сгуатса иненуан ирөых'уа,
 Иаушәа маҳәра.

Әааихсыңык қамтәкуа
 Қарматыск шәахәон хара.
 Уаха акғы сұахзамкуа
 Стәазанды ухәарын ара.

Убас ағар еилагыла
 Абағча иныңталт ғүсшьара,
 Зегъ араға гуразыла
 Ичча-хумаруан рызхара.

Ашәыр махукуа ихырхуоз
 Иштәлон асаара.
 Ағар ашәа ирхылжыоз
 Иаххалон ипъыруа.

Ибзиами уахыла
 Ашәа азызырғара, апъсшьара,
 Ибзиами уахыла
 Аҳаяу цқъағ атәара.

Рымч ағың аныруеит,
 Иааз апсыздаразы.
 Уатқа аашар, издыруеит,
 Аус инадгылоит шұажъы.

1950 ш.

5. Тибилистәи амшын

Абри адғыл дуаे сшыапы ахъылоу,
 Уатқы амшын татәоит ицәкуръяуа.
 Амза ӡсо, жәған агу ианалоу,
 Уа иухуаңшлап омашәа убауда.

Аңғұқтауа ихыңчалар икуеи-циенуа,
 Иблахкыгаха ирбап жәлара,
 Икутқераа апшына иацны инеиуа,
 Аеңрұнды апрашла хылап ара.

Ахағы апсах'уеит апсабара,
 Аҳауда цқың ықулар игүк'уа.
 Ахан илахагылап абыны-еитқәара
 Иңар-шаруда зыздауда.

Уархалтас ихнақтоит адәы, арха
 Ашың қумшәышәза иқашәкашәуа.

• Днавалап ахъча апшахәа сирхана,
 Араху иманы дкашә-качуа.

Изылшода абаң? Избахъада?
 Абар, иахъоуп са сыла ианаба!
 Мцуп, изхәада, уи лакуп зхәада?
 Лакуны ирзымхәоз збоит лабәаба.

1952 ш.

6. Сыңхаруға

Ахы, сыңхарца, ушәаҳәа, ауаа ықоуп еизаны,
 Аетәә зхакыу Кремль зыш иарха убжы тғаны!

Ушәаҳәа аға иакупъоз афырхатса изы,
 Зыпсадгыл зыпсы ақуэттаз аибашьра аеназы.

Ушәаҳәа апхарца, ҳтәыла ажәларқуа зегъ рзы,
 Урт аңа усағы ахъзи-апшешең раразы.

Ушәаҳәа апхарца, убжы раҳаит ихааза,
 Жәлар ахакуитра мра зхапъхо илашаза.

Атынчразы икупъо ауаа рзыхәа ушәаҳәа,
 Урт ааигуа риааираз убжы тыган исырха.

Ушәаҳәа апхарца, аапынреи амреи рыхеуаны,
 Аргылара дукуа изөну рзы иугуарпъханы.

Самгори, Волгеи, Дони еикүөйртүеит иумаһауен,
 Рыбжы уәнраалан ушәаҳәа гурбъароуп
 иумбауен!

Ушәаҳәа, нахъа змахуар пъхъашшыа аус зуа
 рзы,
 Акоммунизм зыргыло, акеиөхәа идырхә убжы.

Ушәаҳәа апхарца, ҳағсадгылаз ушәаҳәа,
 Абас амч ду ҳазтаз хпартиаз ушәаҳәа.

1952 ш.

РАПХАТЭИ АМШ

Ишнеуаз иаанғаст интагу-тасын,
 Амға ибыжъқа ицоз атрамваи.
 Иҳацыз даацәажәеит сқуақуа днас-насын.
 — Ауниверситет! Шәылбаа, уштың ҳмаан..
 Уа игылоуп ажәған аәаттаргуга
 Ибъазбъазуа анауқакуа рхан.
 Уахъ ҳнеуан ашәштыра ҳөйтак'уа,
 Агуашә қыақьаза наразнак иаатхъан.
 Абш амаху дукуа аршынархуауан,
 Усгыр рхәошәа сахауан абыңқуа;
 — Бзиала шәаабеит ҳашта италаяа,
 Ҳа иҳақуңсон амра ашәахуа.
 Бзиала шәаабеит бзыптынтаи нааз рхәошәа
 Сахауан ари аштағ зегъы иахъа.
 Ашъхакуагъ ирхәардаз уи ажәа,
 Рейркынтан иҳаҳуапъшун ғапхъа.
 Апътакуа жәған атсан ибылгъа-чылгъон
 Атсаапъехақуа аокеан ихыжълоу реиңш.
 Абаҳчағ аттар ҹыр-ҹыруа ицәыркъон,
 Ас игурђо сымбацызт иахъеиңш.
 Ашта рцәажәо итаз — ҹууни-зәбиди,
 Ҳанрылагылт ҳаҳумаруа-ҳаччаяа.
 — Наргыза,
 Хырыпъс,
 — Мамет,
 — Мираби

Хаибадыруан енкүшәз ҳнапкуа сихшыуа
— Уанбалгей нас?
— Сынтә!
— Иаба?
— Бакуа.

Сара Нальчик, ғадахътән Кавказ,
— Ҳарт ҳ-аԥснытәкуюп, ҳахъынтааз
хамхәакуа

Афызцәа, уи шѣяқалон абас.
Шәымфак арахь иаануеит еивасны,
Шәымфак арахъынтә ицонт рыеша.
Агуаेытәкъа адакуа еилуу еиларсны
Рөйрлан иахъзорыт сыйсадгыл лаша.
Ауниверситет ажәфакуа реиртлан,
Ан ленпүш иаагуднахәалт а҃әар.
Са избон арахь иңалаз шьапымшила
А҃әар пъхъақа инеиуа есаашар!
Жәлар иртәыуп ҳдырра, ҳайлкаара,
Хара ҳөы атара жәлар ирызкыун.
Хара ҳаштыоуп ҳанхара аиъхара.
Хажәа еилартәоуп, ҳажәа акыун.
Ленин иажәакуа хшыа иалоуп имцабзха:
«Атара,
атара,
атара!»

Хахънеиуа ипъыххаа иаагонт ашъха,
Убасқак ҳгуамч иазҳант иахъа ара.
А҃әар рацәафны арахь иңалеит,
Саргы шәыгута салоуп сеилыхха.
Ленин имра лашо иаҳхалеит,
Ленин ихъз ду ҳаԥсахап!

1952 ш.

АБЗИАРАЗ АУНИВЕРСИТЕТ

Ицент хушикуса снаңғыны саапъшаанза,
Ара сыйхан, салгейт атара.
Интәйт сымшкуа сыйхара узбаанза,
Ауниверситет изду сгубылра.

Хушикуса умтәйжәға сыртак суаазеит,
Издыруеит, исылухыит ауағра!
Раңхатән амшкуа инадыркны аззейис
Сара апъсуа усықалеит уара.

Иахъя истиин атыхутәантәи аекзамен,
Сгу хытхытуан салғандаз хә зны.
Аха сара сыштыхны хуцрак саман
Исыздыруамызт, ағызцәа, иззы.

Иахъоуп систудентра саналт, ағызцәа,
Сцом авокзалах, сахьзап уи ушытан.
Срығоуп ауадакуа тбаатыцәа,
Ауниверситетах саани шыжымтән.

Атзамщкуа снаркыдьшила-аакыдьшилоит,
Әңбараҳ усахъакуа сырзыпшуюйт.
Апъенцыркуа амра ирыдшыло,
Иалқан саңхъа икашуеит.

Истаҳыуп убаҳчағ стәарц, схуцырц схала...
О, ицэгъоуп: «абзиараз» ахәара.

Үара угуеисра еснагъ салан,
 Уажә уныжъра сықушәарцу сара!

Абрами раңхъаза бзия дахызыбаз,
 Сгу исзалимх'уа апъхәзыба агуки.
 Абрами сажәенираала испъыфлаз,
 Раңхъаза ашьата ахъакы.

Ағызцәа бзиакуа сырхант арака,
 Дареи сареи еизакын ҳлахынта.
 Еснагъ хахумаруа, ҳаччо ҳақан,
 Ҳазөыз аусағ ҳабууазан.

Хара хиартеи-хтәартеи зында акакузан,
 Азәы имазар иртән зегъы,
 Зхы ҳцәыпхъазк'уаз зцәа итаз ипахузада.
 Уи ахушықусаан дхалан уеизгъы.

Ҳдон ишаңыз, атрамваи ҳнаөхъыныпълан,
 Ауниверситетахъ ес-шыжъы.
 Разқыла ҳамшкуа мфаңысуан еинтәылан,
 Ҳантәозгъы ықан ҳалахъ еикүшшы.

Салам шәзынсыжъеит ҳартцағцәа дукуа,
 Шәкүшра апъхъа схырхуоит шәаапъши.
 Абдаси антаси шәҳазныжъеит,
 Шәарт ихашәтейт адырра ахшығ.

Зны-зынла алеқциақуа ҳеырзыжъаҳтомызт,
 Шәа ҳаншәпъырхагахозгъы җамлоз.
 Зныктәи шәхъаپъшра сақунах'уан санрыштылоз
 Ацәаҳәақуа, сырөхагахо сантәалоз.

Пәштә-хкыла еилапъсан ҳабзазара,
 Сатамзаант убартқуа зегъы рзы,

Ас ауп ишықоу астудент йүстәзарә,
 Уи шақа истахызы ихынхәйр.

Бзия избауеит, истахыуп, саштоуп,
 Даға хушыкуса аңларц стара.
 Убаҳчағы сусура аштахъ
 Стәаларц ушәтқуа сгудыхәхәалан сара.

Исзыпшуп схучра ахымғапысыз скытә,
 Уахгы-чынгы сгу итоу иразны.
 Санаауз абзиабара исыртаз,
 Сшыапкуа еихыргонт иласны.

Сара сеиňш ирацәафуп атцеицәа,
 Уаазамта анахъ-арахъ ицауа,
 Саргы сазәйкны скытахъ скоит, сағсуам,
 Апъстазара бзиаху ахниуа.

Акаlam штыхны исхөоит ашәа,
 Ағызцәа, сыншәыдгылан старза!
 Бычкун дағысаҳеит хәа сан илашәхәап,
 Исыду шәеаңхъя инасыгзар.

1954 ш.

АТЫЖЪРАТӘ ХҮЛПӘАЗЫ

Ацах-саххәа атқәцакуа еинахқъоңт,
 Ҳахатәоуп аишәа еиңырхұхуа.
 Абзиараз ағызцәа ҳәа неибаҳхәоңт
 Арақа ҳаизан зегъ уаха.

Иаант аамта, ағызцәа! Уажәштә ҳеаҳшоңт,
 Бзиабарала ҳнапкуа еимых.
 Аха ҳфызара еиҳа аштыхра ҳалшоңт,
 Ианылоңт ҳастудентра атоурых.

Ҳайдыңтүеңт инҳажъуеңт губылрала
 Иахъаңзааз ҳабзиабара ду —
 Ҳауниверситет згуейсра ҳалаә,
 Аха уеизгы мәфакоуп ҳазну.

Ҳалгараз ҳусураз иаажәып ҳатқәцакуа,
 Нас ҳхатыңдан иааниуа аәар рзы.
 Назазаны, игуръялааит иҳатазк'уа,
 Итәө инеины ҳпартакуа рәы.

Ҳартсаңцәа рзы, ҳауниверситетаз,
 Иарбанзаалакты днымхааит азәгъы.
 Еилашуеңт ағынаңа итептәаз
 Шәғах, ҳгу итазаарц зегъы.

Ҳазбабцәа рғызара зынза иаҳшаштұам
 Урт рныхәаәа аажәып итыркукуа.

Аталара зыкушәодашь са сашта
 Ақамакуа ирытс икахухуа?!

Саида бысныңәоит зегъ рымкаа,
 Бымгуаан, сара убас истахыуп.
 Еикуатцәами ағы аиҳа бывбакуа,
 Ағы еикуатцәа бныңәаәа назкыуп.

Ишътаххып рныңәаәа Хырыпсы Етери,
 Назаза еинасыпхаз изыргурбъаз ҳафната.
 Ицэырган наххәоит: «мравалжамиери»
 Ишнеуа иаңсаҳ'еит «шьардаамта».

Ажәенираала азә даңхъоит аңсышәала,
 Сергеи урысшәала имидоит убра.
 Ашәа цэырган еинахъкоит өышәала.
 Өңциә ықугъежъаан икуашоит иңыруа.

Ас акыр ҳаизахъан, аха уахатцәкъя,
 Даңакыуп ҳайдызгалаз ҳара.
 Ағы еиха иңбароу ҳөзызара мәбызха,
 Ҳшъа иалтны изалшом ацара.

Ацах-саҳ ҳәа хатцәцакуа еинахъкоит,
 Ҳахатәоуп аишәа еиңриххуа.
 Абзиараз ағызцәа ҳәа неибаҳхәоит,
 Арақа ҳаизан зегъ уаха.

1954 и.

РУСТАВЕЛИ ИПРОСПЕКТ А҆Ы

Афымца лашаракуа икуеи-куеиуа.
 Апроспект ианыччалоит илашаза.
 Ажәлар шыкъны арахъ илеиуа
 Рыбжы ажәған тңақьоит ухәап зынза.

Исгуаңхоит саналсуа ауаа рыхәпара,
 Ахәсахұчкұа рыбла атаңшра.
 Ла слыштоуп ихыжжын сыйзиабара,
 Уи сымш дызбар акун абра...

Руставели ипроспект аханытқәкъа
 Дғылоуп ажәған еиңш длашаза,
 Ихы-иәы ианубаалоит цәнныррак,
 Даңхуңашәа поемак афра.

Снейеүйт сөзыцәа срыланы ҳаицәажәо,
 Исъылоит издыркуюгы раңағны,
 Алашара ҳхаңкуа ирықушәо,
 Ихалапсоит иңәйтіа чо ипшзаны.

— Хулбзия! — дычча-ччо аңсуа пъхәызба
 Даасъылент сышнеиуаз деилыхха.
 Сақара сыйлеит арақа данызба,
 Лнапы аалымсхыит исгуарпъха.

Дыдсырдырын сөзыцәа ҳаивагылан,
 Абас ҳкоит ҳаицәажәо ҳнапкуа еихшыны.

Ағызцәа ҳаурыжъеит Ҙхъақа, иаатгылай, шашылар
Бзия еибабо шьюук реиңш ҳшъзы.

Үи лапъхъа аинститут ашә аанартит,
Лгу иадуп астуд-билет қаңышза.
Сара салган сцоит ашъахъ астәи,
Лара уажәоуп леаназылк атара...

Хабла ихгылоит ҳақалақъ Ақуа,
Руставели иулица ҳанны
Сгу иабоит хнеиуашәа уақа,
Ауаа рацәа хрылсны, ҳаицны.

Сыстудентра хъааго саналтуа,
Астудентра балалоит бара...
Истахыуп ағызцәа сырхамштуа,
Еснагъ салазаарц ргубылра.

1955 ш.

САРА СЫМҚА

Сентиабр ааини ашә ихғылоуп,
Аапъынроуп ағар рзы ғапъхъа.
Агурбъара дукуа ргулоуп,
Иахъыло амшқуа згу тыбъыа.
Астудентцәа неиуеит иласны,
Ағызцәа иабахоу шәхы?

...Авокзал акассаे еизаны
Еицәажәо игылоуп схахъы.
Ростов ма Киев ици дубап,
Москва изатсауеит шьоукы.
Саҳәшъа Ҷиблисқа дтоит абар,
Днаскъазгараз саит сеазкы.
Ирацаоуп ҳәимфалацәа ҳзыкушәаз,
Хаңцәажәоит ҳара ҳазхара,
Арака ирәакыуп зегъ ажәас,
«Уабаци?» «Йабоутдои атара?»
Сара исқыуп саҳәшъа лчамадан.
Лара сапъхъа днеиуеит деилыхха.
Шьоукы рыматәакуа еимхада,
Адәыбба италоит хаха.
Уи артәа аргеит атыхутәаны
Пүшшыяалагъ инатасит иара,
Хапъхъа алғақ еилархәны
Инавтацио ақуара.
Ахышәкуа рөы икуеищеиуеит,
Ахылпъакуа, анапкуа.

Сылағыш ахымзо инеиуеит,
 Икуршә адәйбә ипъыруа.
 ...Сентиабр акы! Са снеиуеит
 Баҳчала асаара илақуа.
 Атқаахақауа ұхеи-ұхеиуеит
 Снархысуеит амахукуа уа.
 Схұчра ашкол ашә аанартуеит,
 Саднакылоит ашкол иразза.
 Атқафқа ршыкъбжы еилатәоит,
 Ргалстуккуа ұрыруеит иқағышъза.
 Атқәтәа иасит, ус ахүңкуа
 Ахәхәы ҳәа инағалеит амардуан.
 Илаша-лашон урт рхырекуа,
 Амра ашәахуа еимнадауан.
 Снығналеит уадак, ипхъакыуп.
 Адрухәа иғагылеит зегъ ара...
 — Сааит шәыкласс ахъ, тағыс акум,
 Шәара сшәыртағ өыцуп сара.

1955 и.

АУНИВЕРСИТЕТ ҮАХА ИСДОУП

Ашәқу сағъхъон.
Нас, инықута настҳа,
Арадио апъхъа
Снатәеит хулбығеха.
Ажәабжъ өыцқуа,
Ател рәйнца,
Хахъгы аәмымрұқуа
Исааниеит иласза.
Хапъсадгыл агу
Иңәажәоит Москва.
Хақуныхәоит аразқы
Уи ихазнак'уа.
Рыбжы ҳаҳауеит; Донбас,
Минск, Ленинград.
Хазызырғуеит убас
Сталинград.
Ха ҳағъхъа ииасит,
Қалакъ рацәа...
Абар, Тбилиси!
Сыйлт сгурбъатәа.
Ауниверситет,
Иңәажәоит уажәы,
Ара еилатәеит
Уи ашыкъ бжы.
Гурбъарыла,
Итәоит са сцәа

Сычча иалаз
 Избоит сұахцәа.
 Сғызак дәражәоит.
 Ибжы ҳаракза.
 Ҳфызара зражәуа
 Мчы ықам зынза.
 Уаатәи саамтакуа
 Исгуалашәт сахътәаз.
 Нас ун сеамтакуа
 Ишпәкалои ас.
 Еснагъ ҳаицын
 Зразқы лашоу.
 Сшәылан иацы
 Ҳкуашон ҳшәаҳәо.
 Игүақ'уент сыңсы,
 Саҳәоит шәбара.
 Сықоуп Ағсны
 Тбилиси — шәара.
 Аха гула сшәыцуп
 Еснагъ сара.
 Ҳфызара өышуп
 Иакум хуашъра.
 Ханиашъара тәаруп,
 Шәыстоуп уаха.
 Еснагъ ҳаицуп
 Абас ес уаха.

1955 и.

СҚЫТАХЬ

Уа мшыбзина, сқыта, уағхъа схырхуоит,
Уара уахъ схынҳеит салган стара.
Иахъа абас уахъызбо сара сгурбъоит,
Адырфөгө сшыапы ухъысит уара.

Аѣшахъә интарс ашъхакуа рѣянза
Иахъабалакъ схұчра ашъта ануп.
О, сгу ипърыз, сыбзиабара мырза
Ирхапъыруеит адгылкуа иразу.

Абар, акукумдракуа рѣы ахъхахъә,
Азыхъ цқъакуа ааиуеит ихудтәраан,
Жәзыра азынас ишыкъны агугуахъә
Инталоит абаҳукуа иргултәраан.

Цъара-цъара ашәах хылоит ихыбыны,
Амшынахъ инеиуеит аѣқынта,
Инеижъыны сқыта алашара ыръхны
Икаххаа иалазырчаз ипъшаза.

Сеймаа сышъх, сеикуа таркуакуа снырит,
Ихъшәашәаза, еиха нахъыбъараз.
Ахыу-ахыу аргауеит, издырит,
Снағсан аку қағшъза азлагара.

Уардынк ашътахъала ашә иадгылоуп,
Аатқәакуа акурх'уеит шьоук убра.
Уи хгула чкун Бадра иауп,
Шыжъымтантәкъа даазаап лагара.

Абұхыртатә зауад нахарамкуа сағъхъа
Исағуент абжы ахъхаяхәа ихалан,
Ашығ-ашығ ҳәа ахъараҳ аиах'еент
Иңирцыруа акды агу иаңралан.

Хашкол ашъха ашъапы иаңагылоуп.
Сымға уахъ инеиуа сазхуует уажәы,
Ағызцәа, стурбъара сгу итағылом,
Атқәтәа исгуаланаршәеит схұчратә өйтбжы.

Нақ-аақ ахуқуа сылағыш рхысует,
Аңша сгудыхәәл уахъ схалоит сласза.
Ашъха иаңгоу амғакуа сырөсует
Сейлыхха-еилыхха, сгу-сшъамх тырза.

Ахъча ираху иман сағъхъа дтысует.
Иашәа анығуент нырцә ахуада.
Шәарацағык атықъ-тыйқъ ҳәа дхысуа,
Даңоуп сахынаңшуа деілкъаза.

Арантәи срықупъеит адғыл чашәқуа,
Мшынушәа ихытцит амхырта.
Сыуаажәлар нахъабалакъ ирзаатуп ашәқуа,
Аеентанакыит скыңа алакта.

Скыңа бзия, зында схынхәит, уажәшътоуп
Арақа еиҳагы санағахы.
Сара аус дукуа сағъхъа ишътоуп,
Сгу, сыхшығ, сшенибаку зегъ зызхызы.

Амра ашәахуа умзырха итытуам,
Нақ еиңады иаңу апъытра.
О, судқыл, сыбзиабара ахъытцуа
Ибарақъату ипъшзоу сыкеағра.

Абар, адиплом са сцыбыа итоуп,
Сыңғамкуан салгент атара.

Уара иумоуп абеиаратә диплом
Изыпшұа иәаәза узҳара.

Сахъцалакгы уара улаңш схымзи,
Исылшоаә схы сеңгзом аказын.
Усгудзалозар шақа истахызы,
Үрбұба усгудсыхәалар зегъ рзын.

1953 ш.

АГУАЛАШӘАРА

Сқытә жәған етәа атақа,
Иңанатүп сара сзы.
Арахъ саауеит саңхъақа
Сейтцахашам аказы,
Амрагъ шыбыжъ нхыхәхәеит
Иахъа шоуроуп цэгъаза.
Сназыпшит аху иахыхәхәо
Цла дуззак иатәаза.
Ус сныцалеит сышнеиуаз,
Итаршәын ашәшьыра.
Саңхъа абнара аеенужъ,
Анафсан ахшыра.
Ашъаң қашәшәон еинylan,
Схылъа нкаршәны снатәеит.
Амыхукуа аңша нарнылан,
Абъ, шәоушәа еилатәеит.
Иаапъыртлан схәынцәракуа
Снылаиент ашъаң татаза,
Аң ашъап сазыпшшуан,
Снапкуа схы инатастдан.
Сыхышәашәаза уа сыштың
Акыр аамта схуцуа.

Фырак анын иتاңған
Уи ықамыздың ианышта.
«Гублиа» наанысҳт итаңақуан,
Ех, исгуалашэт схүчра.
Сшыапы хыркъақъан зны садылан
Санаңыз ацәкъара.

1953 и.

АБАҚА

Амға санны сышнеиуаз,
Ашъха шьапы снағылт.
Амра иңыртцуаз ициуа
Ақуцәахь иаған иағадды.
Сшъамхы сагауеит исытпъраан,
Ихшәашәароуп мыщхуза.
Азымтар ихыу ихүттәраан,
Азы ааиуеит ачча.
Снапы нәргуаған снағыхуая
Изжәйт сыйхара.
Сгу кеи-кеиуа старыхутәан
Сканатцеит нара.
Жәлары дырхаштуам
Ауағы, абас иқазтаз,
Азыхъ ыжәны имғасуа
Днатәоит ყұсшьара.
Иргылеит иҳалалу
Жәлар рзықәан абақа.
Ихъз ҳайхырхуар хуалуп
Ахаҳә иану итыққа.
Азыхъ зжәйз игу кеикеиуа,
Дқанатцоит деилыхха,
Уда италоит илеи-ғеиуа,
Уи уарेңдеит фалъхъа.
Апоет, уажәакуа
Убас иқазароуп еилыхха,
Апъстазара амғакуа

Үнарбозароуп еилыккā.
Үартыруазароуп, ухъаа нқажыны
Уажәакуа өацаха.
Үцәахәакуа ирыпъхъо рцәа-ржы
Еимнадароуп имцаха...
Уи абақа иргылент амғаे,
Апоет уара?
Айстазара аиаша уашәаे
Ианырба жәлара;
Уи идуззоу насыпъми зынзас
Уи еибүу икоузei бақас!

1954 и.

АЛАШАРА

...Куат ателкуа ртыхуа еидкыла,
Ағн аварахъ дцауеит.
Үәқа амардуан дағыла
Ачанаҳкүа рөңи итидауеит.
—Ател рххаяу данаҳалакъ,
Аршәа ҳәа насуеит атрышә.
Атаҳмадагъ дыхумарны; «уахала,
Амарцъя ак амаахааит үқышә».
Арақа дағым азә ихала
Ателкуа дыроахан ишшәырза,
Кан акуцәнза дхалоит,
Астолба игылоу ихаракза.
...Адырфаені Махазраа сривсны,
Хқытыхъ сцауан сара.
Амыргурбъя сцәа-сжыы итысны,
Сеймнадон азхара.
Апъенцыр сналпъшны азалағ
Дызбон пәхәызбак убра,
Ашығәа фымца уантала,
Иағыз ауантара.

1954 ш.

АБДУ МАХАЗИ НИНЕИ

Аамта цоит инызкыло дызустда,
Атаацәа еилгахъеит акрыф-акрыжә.
Ихы-иөы еихаччо абду дзышза,
Рханы дтэоуп ишъамхы еикуршә.

Нина хұзы лыдтқауа дрылгеит,
Уи ажәабжъкуа дырзапъхьоит уажәы.
Нас атаҳмада деибакны дғылеит,
Сахъакуак цэыртцеит иаңхъа еикушәы.

«Иғабуп дад» — лхы днагузит даналга,
Ажәабжъкуа ирзызырызы изгуарпхо.
Ашәак ихәар итахыуп иналкаан,
Ара днатәеит ипъхъарца рхио.

Уи дхуцуан дхуцуан ашәак дашътан,
Игуалашәон ажәйтәра иатынхаз.
Игуаөы ибүбуан ағатә ашъта,
Дзырғазгы убри ауми Махаз.

Аеырхәа апъхъарца иағатәаз ашәа,
Үцәа-үжкы италоит ихааза.
Уара иумоуп иахъа ажәа,
Иркыкъ уараида сыпъхъарца.

Нас, Нина днағатәеит апианино,
Лыбжъгы акеғ ҳәа иаалыргеит.
Ашәа еиңирхәоит абди Нинеи,
Абас илашоу иахъа здунеи.

АДОМБЕИ

Аңышә ыңдаръаны аекскаватор,
Анышә ажуеит асаса раҳа.
Шақа данаалозеи уи иакутэоугъ,
Ихатәиуеит абъба-гугуаҳәа.

Атбаара, аура акыр иахъажыз,
Ицәхәхәы итңаҳәазаап адумбен.
Амаха-ашъаха уа иахътаҗыз
Иакүшәаз шанас ирымпәхъазеи.

Ахыбағ акузар зынзас идуззан,
Иашан цақъа хракык иақаран.
Ашътақуа ианхалаз ара изуам
Авара акузаргы митәбаран.

— Ҳаи дадхеит, изакузеи ари аума,
Адунеи ианбакуз аамтала.
Омашәа иумбаша акы аума
Мшәан мамзаргы ҳажъозар ҳала?

Атаҳмадацәа абас иахцәажәоит.
Аиашаз аталасир рымбей.
Аха ҳаекскаватор ааста ишәасхәоит
Ишымцу адомбей.

1953 иш.

АРХИОЛОГ

Ц. Траңшь нахъ!

— Ҳаи дадхеит сыла иабозеи Кадыр,
«Архиолог» рҳама азә даҳзааит,
Шыға ҳабацәа рқашана ахықоу дыр,
Ҳаңыра зегъ жны еикуйжыит, ҳайт.

Далгандаз ҳәа ҳтәамзи мшәан итара,
Пүхъя данықаз агуўра ҳзынижъ.
Нас изакузеи уи иитаз тарас,
Ҳаңсцәа рыбафқуа ытхны икаижъ.

Урт дынрықуцәкъеит ахаҳә иқутәаз Махаз,
— Җашыарами ас ахықашәхәо, ных,
Иарбан, ара ишәзеилымкаауан инхаз,
Ҳаңкун итоит ҳқыта атоурых.

1953 ш.

АСАХЬАТЫХФЫ

Асахъатыхфы Хырыпъс Мрамба
Дааит иацы ҳколиҳарахь.
Апъсуа қыза уажэ ибама,
Идууп игуаңхара.

Араху рфермаөы уи дықан,
Ачайртакуагы ибент.
Данааи иқытахъ ағныға,
Игу єышшәа иқамлеи.

Асахъа тих'уан, ма даашъозма,
Ашәшүйраө ёнак дахътәаз,
Идүззан дтихыит дыжәбома
Атаҳмада Махаз.

Ачча аархын уи иблакуа,
Иңымшы хушкуа тырсы,
Икыйдышшыы ижакъакуа
Иеанаңәазшәа асы.

Ишәу икумжәы еикуатәа,
Ахәынцәракуа аағыртуп.
Игуаөы ахъиатәа
Илаша-лашо иаркыуп.

Махаз ианиба игу азықәан
Дычча-ччо ихәент абас.

Ари асахъа сара сзыхәан
Иҳамта дүззоуп зынзас.

Хай, дад, сыцкун унапы хызызаап.
Ас иаззырҳаз уқазара,
Сара атахмадагъ сгу зыръшааз
Табуп ҳпартия — ҳабзазара.

1953 ш.

АСКУЛЬПТОР

Аскульптор өңц Мзауч Дамба,
Сынтаууп даналго аинститут.
Дыззымдыруа хқытәң дарбан
Абағатәра шимоу ҳәатәуп.

Усда-хәысада ицәымбыуп атәара,
Уахыи-ени аусура даңуп.
Уажәйк даағныңуам иуада үзара,
Уи лассы далгар итахыуп.

Имаруга нахьирслакъ һүшшьала,
Наскъа дазыпшүеит ипсы заны.
Зыбиуст қантдо диенпышм қашшьала,
Зус наөыз зны абас азәны.

Ибла нааңсаз ачча нырхылт атцеи,
Шарпаззак уи даналга иус.
Раңхъатәи аңсуа скульптор иқаимцеи,
Раңхъатәи аңсуа шәкүффи ибиуст.

1953 ш.

ХУЛПӘАЗЫҚ

Амра амшын ианзаалоз ұшышьала,
Мңабызтас иңыблаауан ашхен-гей.
Рейртбаан ашәштыракуа хиала,
Амрагыларахъ иццақзент.
Ақыта тәйт бжыла, ашәала,
Амхқуа ракытә ихынхәуеит ауаа;
Шьюкы машынала амфа ибжылан
Ағныға иаауеит иштыпъраа.
Асаба халеит нырцә абжъекараे
Апъсаса бжыалеит еиштыңдәхәзә.
Иәырпүн бжы аныфуеит ағекъара
Ахъча архантәи ихынхәуа.
Цьара ажәкуа идыргауеит арзаакъ,
Агуашәкуа рөйрхышьуа ижахәоит.
Рұышәкуа қуашза ахәар ракузааит,
Асақъкуа рхы нқылакны ипшүеит,
Аҳабла атқарае ахыу-хыуҳә
Иааифуеит зны-зынла алашбыжъкуа.
— Ҳамғаҳытп нас, ус ануҳәа, —
Цьара исаҳауеит цәажәабыжъкуак.
Снеиуеит аиатқәара сагулала,
Сқыта ахауа еимгүхәо.

Умғахыт! — уаха испъылауа,
Ирацәами абас еиңш изхәо.
Амра ашәахуакуа өыцәеит,
Абар иаалиашәшәуеит иласуа,
Ус ҳқыта шәхъыблак ахатәеит,
Алашара алан исасуа.

1953 и.

ВАЛОДИА ҲАРАЗИА

Адгыл ихутқыон амцабз,
Алға халон еилачи.
Уажәада ари зымбасыз
Еиланарғылон *иху-ижъы.*

Абъеө ҳәа адаул иасуан,
Игауан абыкъ быжъкуа.
Анаатә акуакъ игәасуан,
Хайбашыңәа неиуан һұхыақа.

Володиа апсыза хатса
Убра далан деилаши.
Иубомызт ажәған атса,
Атанккуа шытан еиларес.

Цыхуаптәара рымамызт атанккуа,
Ишкачауазгы еиңхытта.
Ихутқыон абзарбзанкуа,
Ар убомызт ртыхутәа.

Аурыс уидгылан, аурыс дғылаө,
Апсыза хатса икоутәеит ушья.
Ахъз учаптәеит аурыс дғылаө,
Ожәгы уахъчоит ихатса.

Атынчра шәарт иқашәтәз
Рыгукуа архатсоит жәлара.

Убри еилазгарц иашьтоу,
Убас ипътәоит итыхутәа.

Ожэы абронза уалхны
Убра угылоуп убұуаза,
Иуывсуга ихылпәа ихыхны,
Днауеихырхуоит дразза.

1955 ш.

АПОЕТ АИБАШЬ®

Исгуалашәонт, арта енкуара
Хәпсадгыл ианахаңоз.
Ианацәмачхоз архара
Амра иаҳхаңхоз.

Ан лђа аибашърахь днаскъалгон,
Дгудкыло абас лхәауан:
«— Уазгыл, ихъча упсадгыл,
Ари уан соуп изхәауа.»

Ан лажәакуа жәлар иражәан,
Убри уашъталт инаугзарц.
Узлытыз уашъцәа абаа ианажәла,
Угылан раԥхъа убубыуаза.

Үеыпхъоумкыит, уацәымшәент арса
Уабацәагъ ирыламызт ашәара.
Қаламлеи абцъарлеи уенкухагъса,
Уаेын аба имч ашәара.

Уажәакуа ргу дырхатцауан,
Арсуаа инеиуаз еибашъра.
Уаргы урылан уабцъар уатсан,
Уаेын пхъацара.

Уаба дыпхоутцеит, уажә дабаќоу,
Уаргы ушъталеит убра.

Атак уатсақуңу, ағышыт уацқыоу
Уи ҳаздыруам ҳара.

Аха ҳара иаадыруеит,
Хъзла-пъшала уштахаз...
Апъсуа ицәа-ижъ ианыруеит,
Ажәа բьеғғы иутынхаз.

Сара усымбацыт аиашаз,
Аха издыруан ухы-үөй.
Угу ашыра Леуарса
Избоит ушәкүаңы.

1955 ии.

АПОЕТ ИМФА

(Қыаазым Агумаа изы)

Инҳаҳкъеит идды-мацэйсны,
Аибашъра мышкуа.
Ицауеит апътакуа ҳхысны,
Еилгеит амшкуа еилкка.

Аиааира уманы ағынақа
Ухынҳеит, ухумаруеит, уччонт.
Ухатцара атәы схәом арақа,
Уи уашәақуа ирҳәоит.

Үцәа-ужы шытоуп иқуақуаса.
Ухуракуа мап ибъазом.
Угу қаҳая уқазам,
Аус ныжыны утәзом.

Иамуит уахцәагеит назада
Зегъ ирзеиңшү апъсра.
Инхеит уашәа ихәазамкуа
Ацәымза еиңш иөыщәеит иара.

...Уғызыцәа иацы унаскъаргейт,
Амфа укулеит атыхутәаны.
Алағырз уа иузкартәеит,
Ангы дтәыуан лгу пәжәаны.

Үи шытта амға дазыпшум уаха,
Сыңқун даауент ҳәа деибга.
Илоулашам акатахәа
Үқынты асалам шәкүкуа.

«Ан лылаңырз бара ақузам»,
Уашәакуа ирықузам пісра,
Ағыза уара урхаштәзом,
Умға алгоуп Ағысынра.

1956 и.

АН

Авиңә асуа анаатә
Абъыжәкуа өнажәжәауеит.
Атлакуа зегъ арнааит,
Ахыбаңы ишәышәуеит.

Алға еиқүтәашоит апъацхаң,
Амца еиқакыуп ихуажжа.
Ашә днылпүшны амфахуаста,
Ан дазыпүшүеит есымша.

Қыңға лықкунцәа дрыззатәуа,
Еибашъра инаскъалгон зны.
Зышты амфахуастаң иштәмбауа
Дтәоуп уажәгъы дырзыпүшны.

...Рнышәйнтра агуаңы ашәтқуа.
Еитаңа жәохунтә ишәтхъеит.
Дара рзыңә атәақаңшыкуа,
Ан жәохунтә илтәаххъеит...

Зны-зынла днытталоит ңышьшала,
Абаңча, уи бзия илбоит.
Хъаак лгуахы инталан,
Лцәа-лжыы еимнадоит.

Азахуа еитархаз аамталға,
Еинylan итәоит асаара.

Еихарқаз ақакуа рнапала,
 Ишәтүеит ес-аағынра.

Абаҳча дытсоуп игуалтрит,
 Нәк изазоит амхкуа.
 Аанда ахылақуз иахалпъсоит,
 Илымпъыхашәаз махуқуак.

Лца хучы хынаант аутраң
 Иргылаз лыңқун аицбы.
 Аусхыр куадоуп, ахыбрагы,
 Лашта иагыуп анапы.

Лыңәа тынчым уи уахыла,
 Днахәй-ааҳәуеит ишауам,
 Ағәә алгоит ағны зныла,
 Аң дыштuoуп лгу пъшаауа.

Лылаңәа нтаар; нан, нан ҳәа,
 Быжъқуак лаҳаусеит убра,
 Дындәйлтцыр ан неитамхәа,
 Уағ дылбауам зынза.

...Алға еикуңәашоит аңаңхаң
 Амца еиңакыуп ихуажжа.
 Ашә днылпъшны, амғахуаста
 Аң дазыпъшует есымша.

Амғахуаста аббұйжә ихнағеит,
 Алағырз ләзамға иахышыуп.
 Аң ожәгты лгу ғауеит,
 Ожәгты амға дазыпъшуп.

1955 и.

‘СААНЫБЗИАЛА ДАДРАА!

1. Сағаратагалан

Пүштэыхыла аеенлахәан тагалан
Хахкаара итагылоуп агу тбааза.
Апсаатәкуа рееибарк, хыхъ наххалан,
‘Саанынза ҳәа иңдит икукуаза.

Адгылкуа үзара-үзара ихышлаант,
Иалышәшәаны инеилоит абыңькуа.
Афны итәада нахъя өынлан.
Зегъ аускуа ирәуп иццак'уа.

Атәа-тәлакуа рыбакуа дырхуоит,
Аидаракуа ирытоуп еитцақьуа.
Ахурмауагырымахукуа нхырхуоит,
Аандакуа рыхеддырхәоит илақууа...

Рхапыцкуа җапъш-җапъшъза атат-
мыцькуа,
Үөаччоит, азаза рхыкукуа.
Ахапъшакуа ыңазар афы рзымк'уа,
Ажъ рәхант ауп азахуакуа.

Ацыкуреикуа иңирхыз еикурчакуа,
Аиҳарак амхкуа рәы ишътоуп.
Аҳаҳаирахәа наазрыхыз абрақа,
Аеңеаҳәа алгара наңзоуп.

Ацлакуа рахь инеиуейт итрысны
Айхэ нымфакуа, рыбакуа еифтээ.
Атәакуакуа уардынла нырцэ иаөысны,
Абоурахъ ицоит, амфакуа еихыттәтээ.

Амхкуа ирылоу ашәа рыштынанеиуейт,
Анахъ-арахъ игоит абжъкуа.
Амахукуа ирылтәраа амтәыш
илемиуа,
Аклат ртәны ицоит шытахъка.

Арыпхъ ра дук амахукуа ирысны,
Кырцхшәа иланаштьуейт акакан.
Акыаф, акыаф ҳәа агуафа итыфны,
Аихабжы уахауейт абан.

Ихыркуу ахътә уархал акуршәны,
Җафратагалан агу тбааза,
Иахъзаант амал ду аманы,
Еидара-пъсараха ихъантаза.

2. Ағы аңхра

Шыңа реяна пхъарк'уейт ацаракуа,
Итынчхойт зегъ абра,
Амрагы ацыпхъкуа натрак'уа,
Иаөуп аңашәара.

Абаңча аганахъшәа
Игылоуп ағцара,
Пхъшьала алға алашәшәа
Иаөуп ацара.

Амца еиқуп агуұанытәкъа —
Айсуа мца хуажжаза.
Унығәасыр, акуицкуа хутқъан
Иаауөаңчоит илашаза.

Рмахуаркуа таркуакуа аръарцә,
Еихып-еитцыпаяуа еилафы.
Анахәакуа насты аchanакуа
Ирытцырх'уеит афы.

Афы аесяхәа ипъаны
Акуаб артәүеит еилашны.
Шьюкы апъхалкуа рыманы.
Иааниеит иртәнү.

Азә акыба дкыдгылан,
Иаанириашент аматра.
Афы нааргаз цхалла ихагалан,
Даөуп ататәара.

Ауалыркуа фазоит уағ ишәара,
Ихытәэ о итәуп зегъы.
Аҳаңьшыакуа итсоу рышәара —
Акы шәведрак еитцам уеизгъы.

Аңықуреи қаңьшыза, иеҳәартәниуа,
Изуеит ҹунак дтәаны.
Алға ахыб иатсоу, иеникуатәниуа,
Цъара икылсуеит еиханы.

Ипъе-еуа, акакангы гулхны
Гублаак иантданы,
Пыхъя итартааз өйк тыхны,
Инатәеит еикушаны.

Ипъхен-пъхениуа атәца азнатәекъа
Бадра инеидыркыит.
Афызыцәа еизаз зегъ ратәцаакуа,
Ихыхухуо наадыртәйт.

Ижакъа ааипъхьишъяан Бадра,
 Д҃агылеит иат҃эца кны:
 — Щааныбзиала ҳнеиаант, дадраа,
 Абас ҳаниңәыла, ҳахианы.

3. Ашъакуа лашеит...

Ашъакуа лашеит,
 Иңхеит апъста,
 Амрагъы ахෑенпъш
 Апътакуа еимыртта,
 Ихалоит игыжъза
 Шыжъза.

Иаҳхибаҳәа ицоит
 Апътакуа ҆ырны.
 Ашъха иқулоит иңәазо,
 Ашъха иғылоу иаҳракны,
 Мрала ихъзыркны,
 Ипъшзаны.

Ашъха рыкуцәа хнафейт
 Иңуашза асы.
 Акыр иаанеифейт
 Апъша ҷыхъгы ансы,
 Илбаарцеит араху раъданы
 Иласны.

Амхкуа цара еиурыйжын,
 Араху ртоуп итаҳәуа.
 Щацъарантәи ихрыжъ-хрыжъны
 Ашәабжъуми иуахауа,
 Амхкуа єырх'үеит инхауа,
 Ишәахәауа.

Атәақуаку чақуа-чақуаны,
 Иубоит нырцә унаңшны.
 Апъхәгты атлаө ифаҳракны,
 Енкүртсоит иласны.
 Атәа шытоуп еикуарәы,
 Амхаңы.

...Амра нхышәтъын иташәоит,
 Адәкуа аръшзоит ашәахуа.
 Аколижаңаңа неиуеит ишәахәс,
 Инрыжьеит рымхкуа,
 Машынакуакгы цоит ихыхухуа
 Еицрыхухуа.

4. Абенара аңа ыргакұта

...Җафратагалан єыжәланы.
 Абазарахъ иаауеит,
 Иласзаны.
 Уардынла машынала
 Агуашә инадғылоит
 Аеахығзаны.

Инаргоит акалатқуа аарлахәа,
 Ашәыр рзымк'уа ихыхухуа,
 Иахъа ара.
 Ицэырган ажаһаира хәа
 Аринок икүртсоит, абар,
 Үрт рура.

Ршъа рылъю атама хаҳакуа,
 Абрақа иуәапъхонит
 Иқалазан.
 «Ацхажъ» афғы лаҳалаҳауа,
 Убла хнак'уеит,
 Агъамагъ хааза.

Абан, иахықу еиқурчақуа,
 Цыгъардантә иааргаз
 Аңсуа тәакуа,
 Баңнатәи иааз абрақа
 Итырх'уеит рыклат
 Аҳақуа.

Аҳақуа хәа изакутә ҳакусзеи
 Иуғазытуеит зынза
 Излаза.
 Ашықар тәакуа зеңпъшроузен
 Длынхнытәуп изтиуа
 Деилкъаза.

Аңықуреи жәны иұтахыума,
 Аңықхыш акурхәхәа,
 Мамзаргы изны!
 Цыңызыхуоума, лаңа рфоума,
 Насғы акакан ухәа
 Ирацәаны!

Убас иуахауеит ҳарантәи:
 — Ачандаратәи амачар,
 Агъама жәба...
 Ӯ шкуакуак итиуеит аратәик
 Дгъам-гъамуа дқапьшыза,
 Саңхъа абар.

— Азарақъа, азарақъа, азарақъа, —
 Азәы ибжы гауеит,
 Хараза.
 Ауаа раңәоуп иахъа абрақа
 Рыжәпара узалсуам
 Зынза.

Акуац акузар ишшапъасалаха,
Еиғықъя икнахау, иағуп
Иасны арөхуара.

Уахыпъшра уздырам арт уанрылаха,
Иуздырам насты зөы
Иухуҳара.

Бзып апъашаҳәаेы иршызыз ацаблыкъкуа.
Иеилаарцыруа ихшүуп
Лұштә хқыла еилапъса.
Абынкуткуен ачакуен тәйк рымыркъя,
Еиврыпъшыхаа инаштып
Қадахышәа.

Ари аколихара амалоуп·
Рмалоуп ҳколихацәа,
Аңанхацәа.
Сынтәа иштәамыз ари ала,
Рұза ишамоу алтшәа,
Иубоит лабәаба.

5. Бзиа еибабауа

Иөыз днасын апқараҳәа
Дыбжылент амға, дұрыреует,
Ишьклахысуашәа ақуқуахәа
Аееимаа амца ағылдуеит.

Ихтыръя ихоуп ирқыақъаны,
Изара ейғацәа деилахәоуп.
Үи днеиуент адәы дықуқъаны
Атцаракуа ихапъыруа ишәаҳәоит!

● Дыбригадируп аколихараे
Аекуа ахықудырфуа дцонт.

Имған дықоуп игуаңхара,
 Ларгы имфатәны дибоит.

Иааниа амөышаенең өүрфроуп,
 Аңхъа инеиз хъзы игеит.
 Аҳаңи амарға гурбъароуп,
 Иеңи днасны ңхъа деихеит.

...Игоит ағеғ, ағеғ ҳәа
 Асекаторкүа рыбжы.
 Иарәыхонт нахънеиз акеиғхәа
 Абна иңеу еикушьшы.

Аанда днадыххылт Кан иңәбуыхаа,
 Ганха еитаңбийт иеңи.
 Иапхъа дғылоуп абра ихаа,
 Еихаччонт ихы-иेңи.

Аңсшәа шреиқәарыз ихаштит,
 Ихылпә атыс таҳәуеит.
 Аанда ңхъақа дамштит,
 Ларгы длымбашәа уа дизыпшүеит.

Амандарин шыап дадғылоуп,
 Цыа сихсыбыуам уи лнапкуа.
 Акалачкур илдыдхәалоу
 Дасны илыртәуеит убра.

Сахъатыхғыс лсахъа тызхда,
 Изпәшаада абас аңштәй?
 Лыңымшыкүа ртәй зҳәарыда,
 Икахухуа инеипшны.

Лыбла хуцкуарә ача ағаңтәахп,
 Лгу хьшәашәар иңап иара.

Дәтәзәх ари аръыс бгуатцахь
Дыбмыштын амарцъа хара.

Иңатца днаха-аахан ҭахмадак,
Урт дыныруха әшит ара.

— Аңсшәа ҳәашьагъ уақушәом иаразнак,
Убла хылкмашь уи уара.

— Абри ағыза збахъада,
Улыштыхыуп ҳа ҳтыпъха,
— Иухаштма, учкунра ақабада,
Уи даатәзәлихыит өазэ настхा.

...Иршәны мандаринак дәықулцеит.
Днатцахх икыит иаразнакы.
Чапшыкгы уақа инихъылыгзеит,
Аръыс фырхатца икратәы.

Днатқьеит уи имбазозшәа,
Акуиц ҭалыршәит игу.
Диғытрак дымтарс дигозшәа
Ибон дахъцоз, иразқы.

* * *

Исышәт, абъыц, акалам,
Сгу еилашуеит сара.
Уажәштыа иснырыр қалап
Сашәа сгуазхара.
Умпъышын, уласы скалам,
Снапаेы уаннеи,
Сыгутакы мңарс игала
Иахыыгза адунеи.

1954 ш.

* * *

Иацтән амџ анигуалашәлакъ,
Хъаак игу италоит имцаха.
Үсәкан дызъыз даманшәлан,
Аха инижьит ибжаха.

Жәйтән ёатән еицилеит,
Иускуа енкулеит хуцәахъы.
Иац изықамтаз дамыргылеит,
Минүтк даштыум адәахъы.

1954 иш.

ААПЬЫН

Агаға ихиаала иааниуа апъша,
Амфан ихумаруа ишәхәоит.
Ааңын ишәтүшү! Амч алша
Ирфашха ҳәапъхъя илашоит.

Азиаскуа рөйртбааны еилаеөөо,
Илеиуент амшинахь иццакны.
Сышәтүц абаҳчағ игылоуп иччо,
Амра апъхарахь агуц рханы.

Апъсабара лыхәыххеит өапъхъя,
Ашәапъыцъапъ ирыпъсахт рхырөы.
О, быбзиабара сгуацаپъха,
Ицэйркьеит мацэйсшәа сгуаेы.

1950 ии.

* * *

Ашэткуа ихыркъеит адэы какачха,
Сгуаेы иөыхоит ашэа маза.
Ипъирны ирызнеиует ашьха
Ибышкъза ишэтыз абхәаса.

Иацшәтует ҳабзиабара апъсабара,
Ашэткуа реипъш иөыхоит ихааза.
Сыбзыпъшуп, аха бызбом сгуапъхара,
Бымбара саргүаќыит цэгъаза.

Саат азиас ахыкуа ё сышиашаз,
Нырцэ бара бынхонит, аарцэы сара.
...Азиас хуашьует, бара сшаша.
Аха ҳабзиабара иакум хуашьра.

1950 и.

* * *

Абаҳчаә абри ашәтыц анызбо,
Лара саңхъа даагылоит дкааччо.
Ашәт быбышза аббыыцкуа тызго
Иреипъшыуп лыблакуа итыңьцо.

Абаҳчаә абри ашәтыц анызбо,
Мтәыжәфада схалоит спыруа.
Ашәтыц бқышәкую иреипъшуп архәйизба,
Ашәтыц игултны ианышәтүа.

Абаҳчаә абри ашәтыц анызбо,
Пұхарак сылсуеит сеймдауа,
Избанзар сыйзиабара цэирго,
Абрами сгу ахълыстаз лара.

1952 ии.

БХУМАР, ҲШӘАХӘАП

Сара бзия избауеит ачамгур,
Апъхәызба бабақоу иззырхәауа.
Башәа иззызрығуа итнагоит ргу.
Сықазар стахыуп абжы ахъсаһауа.

Аҳа, ачамгур арахуцқуа рыхха,
Бара сыбла тشاша сызкухшоу.
Ххуцракуа амрахъ ихалоит хаха,
Ххуцракуа ахъзы зхыршоу.

Апъхәызба, бзия избо ашәа сырхә,
Ашәа гуакъа сыпсы зығәхәароу,
Быхумар, амца ағырдды ашәа ҳхәап,
Гулени-псылем ҳа ҳашәа ирпъхоу.

Ачамгур арахуцқуа ирхалеит апъсы,
Иарцәажәоит ишәтышрахаз адәкуа.
Архақуа ирықуғуа уи абжы
Ихъыу-хъыууа ирталоит сдақуа.

Апъхәызба, бзия избо ашәа сырхә,
Ашәа гуакъа сыпсы зығәхәароу,
Быхумар, амца ағырдды ашәа ҳхәап,
Гулени-псылем ҳа ҳашәа ирпъхоу.

1952 ш.

БААИТ АРЬСНЫҚА ЩЕСШЬАРА

Сиатцә шаша са сгуапъхара,
Сзара еихатыр сыбла еиқуатцә.
Бааит Арьснықа нахъа щесшьара,
Арьшаҳәа бавоуп бгуръатцә.

Амшын аръаф надығеало,
Ба ибәаччоит лабәаба,
Ацъхъ аршәуент ашәахуа шалоу,
Щешьала иаануа ацәкурпә.

Ашәкү ибкүу жәған щештәылоуп,
Ажәа қушкуа зынчдо.
Ба базгудууп Арьсигтәыла,
Абаҳча сиркуа ахъазоз.

Абаҳча гуабтон убра бытсан,
Ибзымбо бгуазхара.
Ус шәнатәент ашәштыраә шәфыцъан;
Сымш бхуцра, нас бара.

1953 иш.

* * *

Иахъак икыдтәан илеиуеит ақуа.
Апъенцыр иасуеит апыққа-пыққаҳәа.
Ахыбкуа ирықуҳант абыйькуа,
Анаатәгъы уа икуп ахухуаҳәа.

Сара ҭагалан' салпышны бызбазом,
Ба бықам сааигуа, бғылам снағсшәа.
Бнаскъазгеижътеи ақуа ҳәа иаахкуазом
Амш бзиакуа бахъцоз ибгазшәа.

1954 и.

АҢХЫЗ

Сыхаара слеңхызын иаха,
(Лара дсымбацызт ааигуа).
Лыблақуа агуқыра рхыхухуа,
Дааниуан са сахь дыщак'уа.

Сеихаччо сылғылент сара,
Дысгудсыхәхәалан дысгузит.
Хайдылан ҳзиебамбо ҳазхара,
Ус ҳашгылаз акыртит.

Лнапкуа сылтан; «уара сутәуп»,
Абас салхәеит ажәаны.
Лбзиабарала сгу тәуп,
Истахызуен даөакы.

Пұытрак ашътахъ сааңшит сыртыс,
Дабақоу аңхәйзба, даба!
Ех, шақа шақа истахыз,
Избар сыңхыз хaa лабәаба.

1953 ии.

Ахышә аасыртыр, өңдә аееллахәан,
Акация махукуа акакаң рәахәхәа.
Сұзамға инахьсырсует, среилахан,
Снатәонт ашәтқуа сыкуа итахәхәа.

Уағ дықам саангүа, стәоуп ара схала,
Сқыаади скалами сырхиент сара.
Суадахъ рәырлас ашәтқуа иғналаз,
Ирылшоит сашәа ағъсы ахатзара.

1954 ш.

БЫСЗЫПЬШЫЗ

Са сапсыуоуп, са салмасуп,
Сара сакутәоуп саб иңиз.
Апқаф-хәэ снеиует, са сымғасфым,
Үақа агуашәаे бысзыпьшыз.

Ба базэйкны са бысзишент,
Мра цаҳә-цаҳәны бысзыпъха.
Бқантан-зара еибытоуп ссиршәа,
Сбырфын бырса, сгу ацаңъха.

Бызқуа икупъсоу быхцәы ссиркуа,
Исамсалуа еикуаңъхонит.
Исзенқуршәом ажәа ибзыск'уа.
Аңсуа пәхәзызба исгуаңъхо.

Игукыуп быбла амца зөйкүхәхәо,
Са сыртәыртәхъеит урт маза.
Ба бандәажәо ажәа ибхәо
Сгу инталоит иңхаза.

Ихыңдәцароуп ағны ишәымоу
Бығни-бгуареи еилыргоуп.
Асас днеир ба баңшәымоуп
Арғар рыштың шәгуашә итгоуп.

— Бышәккуа шытыхны бтыгутыгуа,
Бығуа ашколахъ баҳыталоз,

Уажәы брылоуп быбжы тыгауа,
Дұса атара бзыртақуоз.

Ағар брылан хулпазыла,
Хаклуб өңіцағ бызбалоит.
Ба банаичко гуразыла,
Хъаак сныруеит ибылбылуа.

Сахь банаануа, сымш, бгурбъо,
Са исыздыруам сахъцара.
Сызмыртынчуа схы-сгу иңыхо,
Иуадағуп ахәара.

Ас ианбанза, сымацара,
Апъхәызба бзиа, агуки.
Исыт наәаза, сылашара,
Икуамшәышәу ба бнапы.

Са саңсызуоуп, са салмасуп,
Сара сақутәоуп саб иез.
Апқағ-хәа снеиуеит, са сымғасғым,
Үақа агуашәағ бысзыпшыз.

1954 ш.

* * *

M. Ax.

Амза ашәахуакуа амшын ихыршәлан,
Хътәы цһатас ихын итсыс-тысуа.
Ақуара иасуан ацәкурғұкуа рөйршлан,
Шхуакуакгы нхышъқраалон иласуа.

Ус амшын агуахы шәхъыблак
нхыччалан,
Иаалашент, сгуаेы ихумарит сшья.
...Ақуарахы бымненин сымш бхала.
Имфаҳытқп абба бцәымзаркыроу цшья.

1953 ш.

* * *

Амшын ахыкуа ё хандтэалан,
ханицэажэон хара.
Альшалас ус ихиаалан
иацын асра,
Лыхыз аныцент с-Марине,
аульслымзра ё абра.
Аха ацэкурцца аназнеи,
ианиахт акуара.
Дшызбоз саъхья лцэа дытзызаант,
бзцэшэеи ас, сыхькуршэа?
О, быхыз сгутца ианыццаз,
иазтгом ацэкурцца.

* * *

Исгуалашәоит, шәа шәөы саннеилоз.
Сыхуда быгехыбышын бгурбъатәа.
Усқан бхуцын, са скүпьшын Леила!
Апъстазараे зегъ ҳзенпъшын рацәа.
Бтыгу-тыгуга бквардә хүч бааханы,
Сааигуга баанин бнатәалон.
Леила! Мышкы сбымбар бхагахон,
Саргы убас акун — сгурфалон.
Абар, бтыпъхахеит бабақахыу,
Астудентцәа брылоуп быхцәы
шыкыруа.
Иахъагы сааигуга бааир шъастахыу,
Леила, схышетхүч изыздауа.

1955 иш.

* * *

О, Марине, сгу бынтаршәны,
Ашыацрағы икказа,
Сныкутәйт суапа нкаршәны
Аетә срыйцаңшуа иббаза.

Амзаға еиңшүп жәфандыкты
Бара быңымшықуа кахухуа.
Быбла-маахыркуа сыйзыгукыу,
Атых иалзбааует уаха.

Быхуда тұқуашаауп, быбла хүцкуа
Ақама аиғыш сгу иалоуп итсырза.
Сгуенсра иалоу, ба сбызхууца,
О, сатратәоуп ажәфан тәңца.

...Закутә разқызи исымаз ускан,
Ханеиқүшәалоз есимша.
Бнапы қумшәышәкүа аныскыу,
Акты бхәомызт «сынцәахша.»

Бығнгы здыруан, снеилон уақа,
Бгуръо бысқылон бразза.
Ипърит урт амшкуа, ех, иабакоу
Пұхызкеиңш ицент икукуаза.

Са стурғоит, алағырз қастәоит,
Сааигуга бықам, сгуацаңха...
Ажәенираала ибзыскыз акузоуп,
Бара ибымтән исзынха.

1955 ш.

**

Са стынчын амшын итынчу еипъшны,
Сеилашра амшқуа цахъан ипъирни.
Амшын аյша этсу еипъшны бтентыпъши,
Инталеит са сгу ицэкурпъаны.

Амфан бысъылар нақ бынхъаҳәуеит,
Амцаپъшь ахъкоит атдәа қапъшь бхы-бәы,
Азә иахъ бынхъаپъшыр сгу нақ
интахааует,
Абри зызхәоузен скубча хучы?!

Сара бшыстәымхо здыруеит айхәзыза,
Аха сбызгудууп сапъхъа илашауа.
Са сеигурбъоит, бзия баҳызызбаз,
Назаза сахықабтаз сеилашуа.

1956 иш.

АПӘСНЫ

(апоема)

Шыжы агаға сенлахан
Саат, ибъаз-бъазуан агушғы.
Цхуми абааш ду еилаҳаз,
Сынхалан сныкугылт уажэы.

Ацәкурпъкуа ргудыеел ашхуакуа,
Ихыуп амшын еифорыха.
Исаҳауент ауаа рашәакуа,
Ихыу амшын ихыхухуа.

Глисерк саңхъя икупъа-кусуа,
Ииқъоит амфа еиғцәа.
Амра ашәахуа рыкупъсо
Ицәталоуп апъсшығцәа.

Хытқъарак иағызоуп схуцракуа,
Сыргоит сымтарс иласны.
Ашәышкусакуа ныжыны сыңаға,
Бьеғла сырхалоит сығырны.

Еижәхысла еишъталан ахтыскуа,
Сгу италаны итқъоит.
Аамта цэгъя схы зқұск'уа,
Аихатә гуашәкүа еимкъоит.

Ашықусқуа анақу иагулакны,
 Блатарыла сырхапъшеит,
 Цыңаным итахулакны,
 Агуараҳәа еилашуеит.

Арақа сышгылаз сыйрысит,
 Ашәара неит сгуағы.
 Ақулацәа сыйжәлар ирысит,
 Снахыпъшиит амға гуағы.

Са срыкушәиуеит апалачцәа
 Амшын ихыла иахзаауаз;
 Абырзенцәа нас аңыамцәа,
 Апъсны абеиара этиуаз.

Абзра, ахәхәара... Иахъабалакгы
 Алға, амца, ашья,
 Урт ирыщаршыозма мамзаргы,
 Ҳажәлар, ҳ-Апъсадгыл ашьам.

Иаафуеит агуақра ашәа,
 Игутшыаганы ұзара.
 Гөхъақа ирыпъхъоит ажәлар,
 Згуағ ағу азхара.

Ари ззымчая ажәлар,
 Атса ргу итаһауан еизыкукуа.
 Мой рымам иажәлар,
 Иахыңцұа аргуақра мычкуа.

Амалуаа ари рұышә итасуеит,
 Иаразнак рхы тнақъоит итүуа.
 Ҳаамта ожәштә еитасуеит,
 Ашәа ықам еикүтәяуа.

Учан еимыртқоит дегышмаха
 Уеимларкыит архәцәа.
 Иузгуакъоу дхагахап,
 Сыпсадгыл Апъсынра.

Ужәлар нхеит еиба-куеибаха,
 Атрышә уасып ухәхәаны.
 Иарбану абас узеимдырхха,
 Уздыртәази уцәырхәны?!

Принц Ольденбургски аханкуа
 Иргыларц абра.
 Атыркуагъ этәыла иамк'уа,
 Цъаамала ихыиқъарц Апъсынра.

Ибирақажә наркыу амзаңа,
 Ахаларц Апъсынра.
 Адамың Апъсны азкуаңы,
 Иагъаницент нара убра.

Иргаларц урт ишыргалац,
 Умал амшын инхтданы.
 Иртахын утцира ӡхыргаларц
 Атәым тәылахь еизданы.

Апъсны апъшәмарә амхны,
 Иқарттарц еибаны.
 Ҳажәлар рәатца рөыхны,
 Ирфаларц еиханы.

Уцкунцәа акғы иапъсамызшәа,
 Ирыгутасуан имшәа-имырхा.
 Атәым уаа иркын апъшәмарә,
 Рымчкуа еиңиртцауан еиҳа.

Ирфон иржәуан, изхарада?!

Рымгуа утан утахәхәа.

Уңеңдә ғныда-гуарада,

Имлак'уа игылан настха.

Шьюук ршьит, шьюук азы ихыртцеит,

Ирменгзазеит зынза.

Гублыс узкыз ипъиртәеит

Назаза итыхутәа...

Игунқуан Ерцаху ашхса,

Апъстхәа ахатәон илбааны.

Итарцалон амагу ашхуа,

Ибархон ҳа ҳ-Апъсны.

Ицәйбъя цәаҳәак налдо,

Амхкуа иртан ацәматәа.

Атәтәаҳәа апъхзы картәөн,

Итәйуан анхаацәа.

Акуацәкуа алға рылшәшәөн

Игылан ирығнасуа апъша.

Абар еснагы иәишәөн,

Аха дгуақ'уан есымша.

Афырхацәа рыбжы штырх'уан,

Еихымсыбъя цъара.

Рымч зыкухоз деихырх'уан,

Ирылшон иркъыцра.

* * *

Апъша бубуа этсоу амшын,

Аеығхәа иқүтәөйт ақуара.

Ахаҳәгы уршыр,

Аеазнак'уент апъжәара.

Убри иағызоуп ажәларғы
 Рычара хытит ожәштә,
 Ибүбуу абаа иажәларгы,
 Ирыцқап уи зынза.

Аамстей-тауади рымч еилартон,
 Рұқақуа иқутәан анхацә,
 Анхағ иңымзаху дыркъатон,
 Апхұзы рымырх'уан атәтә.

Иршәым, ирхам, адгыл рымам,
 Атәымб ргу иалоуп итсырза.
 Урт иакуицым ртәы-рымаа,
 Игунқуент апхъарца.

Зны аңажәлар Лыхны аштағ,
 Бұларла рееибыта еизеит.
 Изыргуақ'уаз, уағы ихамшұа
 Атәажәацәа гыланы ирхәеит.

Амалуаа кылсит ипхъарцарц,
 Ҳәатыхла игылаз анхацә.
 Қымчык еиғаңан, ақуқуахәа еилартон,
 Иантың ар еиқуатәа.

Хатагула абъеөхәа имшәакуа,
 Хуци-дуи рымч еилатса,
 Рнапы икурс афырақацәа ршәақькуа.
 Иненуан аңа дыпхатса.

Имаңысуан апсуса нахәа,
 Уи затәым адәаңы.
 Апса надгылт абъараҳәа,
 Аурыс-солдат игуақ'уаз итәны.

Еилагыжъ абаа амџан,
 Иқатәсит ашъя.

Абаа иғналоит амца,
 Иабацои урт уажәшъда.

Ажәлар абұбар иатказ,
 Иаангылом уи ағы.
 «Шәнеибаң шәнеибаң», афырхатқа
 Апъхъагылағ игоит ибжы.

Шьала иршәйз абирақ шұтыхны,
 Іеыжәланы ишәаҳәо
 Akyaka наауаз заңа деихыхны,
 Рыхъз ҳаштұам наххәоит.

Урт рыхъз ҳгуалашәоит,
 Ҳанасып назықуъоз ауаа.
 Иахъа Лыхны ашта италашоит,
 Шәызгудулоз еилаһант абаа.

Усқан иазгылаз ҳаңсадгыл,
 Еиқүзжәоз атқа лашъца.
 Ҳахатқылоит шәзықугылаз адғыл
 Ҳабаңә ахъкартәаз ашъя.

* * *

Ицәиршәагоуп, иқам иуғыщашәо,
 Апъсуаа рахгара.
 Лашъцарак нағылайт үзырлашәуа,
 Иаххамштуа мыш өхәарап.

Апъсаҳығаа усс имқзакуа,
 Иаадыртит рыйдгыл агуашә.
 Ажәлар ирымбазакуа,
 Ирзықалеит омажә.

Ухылъа ыршәны
Ирылоуцар жәлара,
Дегызымаха еималаркып,
Еигудыртап убра.

Агенерал дахеит удгъыл,
Атыркуа дрыхеит ауаа,
Апъсуаа инрыжыуан рыпъсадгъыл,
Итәыуа игунқъуа.

Изызон ашыз ахызышәа,
Убасқан Апъсны.
Иқан, агу италозшәа
Абомба ңжәаны.

Аскъараа нағытагылеит
Апъсны ахудацәа,
Ирацәахеит еиваккыла
Ахуцәа.

Сгу трисуеит сахырызхуцуа,
Азы ихылоз ахтәацәа.
Апъстазара ахы ахыццуа
Иағрагылоит ҳабацәа.

Иахызааит акытакуа,
Сыпъсадгъыл ағы.
Ирзыпъшыуп аканцъакуа,
Ишъадоуп рхы-рѣи.

Ауаа аманы аканцъа
Инасқыоит амшын агуахы.
Асултан дзыргурбъо маңзам,
Шыоуки еиқүжәоит ргуахы.

Инасқыонт азы ихыхухуала
 Рканцъакуа еиҳа ихучхоит.
 Ашәа·ирхәауа гурфала,
 Азы ихыхухуа иуаңауеит.

Иңабо игылан амшкуа, атхкуа,
 Иазхауан ажәлар ргуаѣ.
 Еиткарцауан урт ршәақькуа,
 Раға издырыхиауан ақуараѣ.

Қыта ңыңхъаза апсынтылан,
 Ахъаа тағъажъуаз згуаңы,
 Рымч еилацалан игылан,
 Акупъара иаңын.

* * *

Ажәлар шгуақыц игуақ'уан,
 Қыафла ичон шыук тәаны.
 Рұызағ изыңшын, аха дабақоу,
 Макъа дырбом ыгутаны.

Ус ипъшын, еиқулашьца
 Аамтакуа цон ипъирны.
 Волга апшахәаңы аусуцәа,
 Ргуақра ргунқъбжы,

Далиаант Ленин. Ленин
 Ажәлар ироуз гүбүртас.
 Еиқуыртуан Волгеи Ленеи
 Ириеи ихъзи иаңсаҳарц.

Игурбъо еибырхәон амшкуа,
 Илакуха Ленин ихъз.
 Иарзызон урт ирхамштуа,
 Амал уаа ирыхъызшәа ашыз.

Ленин изхауан ддауаңшхә,
 Иңсадғыл дазғылеит дымшины.
 Ленин изхауан ддауаңшхә,
 Дтәамызт уи баша дыңшы.

Марксизм өңиит иңшхә,
 Хъабалакъ иаштыеит ашәахуа.
 Уи наңоу дкаңайт өңшхә.
 Ленин дангыла иербүбуа.

Ртыхутәа ааигуахент агуақракуа,
 Өхәарап-өхәарап рымоуп зегъы.
 Иңхьеицоит аңда еикуаракуа,
 Ажәлар рымч неизакны.

...Идыдуеит, имаңысуеит,
 Еилағынтиеит атх.
 Агуақхәа ихысуеит,
 Ари ағыза рымбаңт.

Ишәаны аналы ифахоит,
 Аамта хуашы ағығгар,
 Ожәшьта рхы абаҳоу,
 Еизызцоз атакар?

Адғыл иқуғуеит бжык,
 Уи еиҳау рмаңаңт.
 Шыуқы асуеит абыкъ
 Ар неиуеит еивас.

Анап-ңырқуа ирбүбуа,
 Ашәаққуа ркыуп.
 Акуакъ икәарбүбуа
 Амучатәа ркыуп.

Атсықъ атсықъ атсықъ ҳәа,
 Абзарбзанкуа хысуеит.
 Адәы зегыз наңак'уа,
 Ңөыхала нахысуеит.

Абъеф ҳәа игауан ускан
 Ленин дүзза ибжы.
 Ҳаңацәа Ленин иускуа
 Еиладыргылон рху-ржы.

Ленин иус иашътаз,
 Иажәа неиуан ргуатца.
 Иннажъуан ауп уа ашъта
 Абъяр изаттаз.

Октиабртәи ахысбыжъкуа
 Иахъзор адунеи.
 Октиабртәи ахысбыжъкуа
 Ҳа ҳөйнзагы наазеит.

Агукуа ақаңыхәа еибафон,
 Апъсейбакра рытқыон.
 Аменшевик апъшахәа иавоу
 Итыхутәа ааигуон.

Үи имагу ашъхуа итеицалт,
 Ицэирхәит Апъсны.
 Ихыхыз атәы нахеицалт,
 Еикуаиргылт иршәаны.

Ауаа ирымыхыит ражәа,
 Рыпъсадгыл икуп игыиуа.
 Дара ирыцихәоит ашәа,
 Қапеик ҳәа зтәыла зтиуа.

Апартфелқуеи атыпқуеи ирыштаз
Ирхаштит рижәлар, рбызшә.
Шақа иччархузеи урт рышта,
Сахърызхуцуа избонит омашә.

...Атоурых ианхалеит ианымтцо,
21 шыкуса март мза.
Дгыли-жәфани амца рыбжырдон.
Ашәапъш хутқыон атх лашьца.

Нестор Лакоба,
Алъсуа коммунист,
Абан, дыжәбома,
Хаңа хумга дист.

Дазгылт ипсадгыл
Ипсадгыл игуҗырта.
Уи аиаша дадгылт,
Дыбубуаза.

Залпла еицтөз ахысбыжъкуа
Илымхакуа тұрхаант.
Хаңа апсы аагаха имтакуа
Алъснықа даҳзаант.

Къеразаан аурыс рый иманы,
Пиленков агуашә цъяны,
Абъеө ҳәа ар дрыпъыланы
Дталеит уи Хаңсны.

Апсын италеит амра,
Аапсын талеит Алъсны.
Шытахъка дытқыонт абрагъ,
Шыта игарцоуп ипсы.

«Шәнеибац, шәнеибац айеөхәа,
 Айсуаа рыңқунцәа ғаپхъя...»
 Ашәа гауеит акеөхәа,
 Дыпхадырсит раңа.

Ақуқуахәа ирышъклахысуа,
 Иавалт аյшахәа.
 Урт зтысуа нахырсұа,
 Ицоит еимгүхәа.

Абзарбзанқуа ихысуа,
 «Аврора» нацырқоуп.
 Амаңыс ахра нағысуеит,
 Істей-гуафей зегъ лашоуп.

Март — ҳа ҳноиабр,
 Ибұуаны иҳазғылт.
 Анаана бирақгыы,
 Ақуа нахагылт.

Уи лыхны аштаө иқупъоз,
 Ршьала ишәу,
 Октиабр аан иқупъоз
 Ршьала ишәу,

Ажәлар мартаз
 Иахадыргылеит Айсны.
 Ленини апартии
 Рыхъз иағсаны.

Абар ишәйршәйруа
 Амшынахъ ипъшүеит.
 Ҳаңсынтыла ишәтуа,
 Аханытцәкъа илашоит.

Иахъа утагылоуп
35 шыкса.
Бахуапъшны угылоуп,
Убубуаза.

Убаҳчакуа рышэтра,
Иағуп Ағынра.
Аргылара аштыбжъ
Уахауент абра.

Ақалақъ гылонит
Тқуарчал.
Ушъхакуа ирымоуп
Амал.

Иууа иахътәзыуаз
Абгасса,
Адгыл кылтәан
Италеит еиғырсса.

Ианылан иғенуан аихамфა
Адәйбә иаргоит артәа.
Иатахыуп анхамфаз,
Ахыкуатәа арацәа.

Афымџакуа рәаңхонит абаҳукуа,
Ихычталт азгы.
Ағнкуа рхыңхәөөит абаҳукуа,
Иғыщхонит зегы.

Нырцә иағғуент ауу хәа,
Ателкуа рыбжы,
Авагонкуа агугуахәа,
Инрыкупърааует шыжы.

Амшын цәкурпә еихымсыъкуа,
Иағахумаруеит лада.
Иахытқоит аплантациакуа,
Мшынушәа фада.

Хауала мшынла
Инаргоит учаи,
Болгариа, Руминиа,
Китай.

Апатырқал анырқушәауа
Амра рықупъхо ауаа,
Ирықушәаз асы рықунауа,
Ирызнаргоит Москваа.

Мхыла Аалзга акаршәра,
Иғылоуп итахәхәа.
Адгыл чашәроуп
Бзып апъшахәа.

Иазхауеит иѣзаңоит атәыла
Есимша,
Үгурьала сыйсынтаыла,
Уара иумшыуп иахъа.

Москва ҳхылаңшуеит
Иҳалалха иразха.
Кремль аетәа ҳақулашоит
Имцаха.

Москва ҳхылаңшуп азоуп,
Мартаз излаша.
Москва ҳхылаңшуп азоуп,
Изҳазша.

Москва ихаутаз ахакуитроуп
Хәсендә злачауда.
Ирылаутаз амч адуроуп,
Пәхъяқа ҳазгауда.

Нас шәаан, итабуп ҳәа иаххәап,
Ленин идуззоу ауағысы.
Имавзолеи ағхъа ххырхуап,
Иғызыздың ҳалысы — Ағыны.

Ленин ижәлар
Ишәымоуп салам,
Хажәлар анжәйлоз,
Пәхъа инеиз мцала.

Ахакуитра шәара иқашәтаз,
Мра лашаран иаҳхалъхоит,
Убартқуа зегъ рзын ҳажәлар,
Итабуп ҳәа нархәоит.

1955 ш.

Ахқуа.

Адақъакуа

Аұсны	5
Ленин ибакаेы	7
Зыхъз камшәо аибашъә	8
Акапитан исаат	10
Анаареи атынчреи	13
Апоет иира амшаз	18
Сышхакуа, исызгуақьюо сышхакуа	21
Тбилиси	22
Салам устоит Ортачала	24
Бараташвили инышәйнтраңы	26
Адғыл ұыц аәы	28
Раңхъатәи амш	35
Абзираз Ауниверситет	37
Атыжъратә хулъазы	40
Руставели ипроспект аәы	42
Сара сымға	44
Ауниверситет уаха истоуп	46
Сқытахъ	48
Агуалашәара	51
Абака	53
Алашара	55
Абду Махази Нинеи	56
Адомбей	57
Архиолог	58
Асахъатыхъә	59
Аекульптор	61
Хулъазық	62
Володия Харазна	64
Апоет аибашъә	66
Апоет имға	68
Ан	70
Җааныбзала дадраа!	72
Исышәт, аббыц, ақалам	81
Иаңтәи амш анигүллашәалакъ	82

Аапын	83
Ашэткуа ихыркъеит адэы какацхა	84
Абахчаф абри ашэтыц анызбо	85
Бхумар ҳшэахәан	86
Баант Альсныка Ѣсшьара	87
Иахъак икыддәан илеиует акуа (аурыстә ақнитетә)	88
Алхыз	89
Ахышә аасыртыр, өыцла аеенлахәан	90
Бысзыпшыз	91
Амза ашэахуакуа амшын ихыршәлан	93
Амшын ахыкуаф ҳандтәалан	94
Исгуалашәоит, шәшәы саннеилоз	95
О, Марине, сгу бынтаршәны	96
Са стынчын амшын итынчу еиԥшны	97
Альсны (апоема)	98

Георгий Константинович Гублиа

“МОЯ АПХИАРЦА”

СТИХИ

(На абхазском языке)

Аредактор А. ЛАШЭРИА.

Атехредактор М. ПИШЬЧИК.

Акорректоры: Ф. ЧИЧЕРИА, Т. ПАПБА.

ЕИ 00510 акыныхъразы анаты атафуп 7|IV-56 ш.
7|8 кыныхъ бъынц ыкоуп. Азаказ № 1023. Атираж 2000.

Кыртгэылатән ахадаратә тыжъырта Ақуатән
атипография, Ленин нул № 6.

7-5881/86

Аху 3 маат. 20 кап.

~~10
сүт №292~~

~~202
10~~

~~8~~